

DIRVA

Nr. 129

Lapkritis-November 9, 1960

Cleveland, Ohio

JUNGTINĖS TAUTOS PRIEŠ SUNKŲ EGZAMENĄ

Jungtinės Tautos šią savaitę pradėjo savo didįjį ir skausmingąjį egzaminą dėl Kongo. Pastaruosius du mėnesius iš paviršiaus apimusiomis atrodančios tragikomiškos varžybos dėl valdžios, kaip pirmieji ženklai rodo, pradeda vėl visu atstumu iškilti ir pačiame Konge ir tarptautiniame Jungtinių Tautų forume.

New Yorkan atvyko praktiškai neinaš pareigų Kongo prez. Kasavubu, kuris bus išklausytas Jungtinių Tautų plenumo ir, kaip tikima, gins plk. Mobutu karinį režimą. Lubumbą palai-kančios aštuonios Afro-Azijos valstybės pareikalavo į Jungtines Tautas įsileisti "Kongo centrinės vyriausybės atstovus", toje pat rezoliucijoje apeliuodamos į gen. sekr. Hammarskjöldą "imtis visų reikalingų žygių paskatinti ir garantuoti saugumą" Kongo parlamentei susirinkti. Tai turėtų reikšti oficialų Lumumbos pripažinimą.

Kongas yra laikomas Jungtinių Tautų nariu nuo valstybės nepriklausomybės pasiskelbimo, bet rugsėjo mėnesį JT plenumas nutarė neduoti vienos nė vienai iš dviejų atvykusių delegacijų, kol negaus rekomendacijų iš kredencijų komiteto. Komitetas paprastai susilaukia nuo sprendimų iki tuo metu vykstančios sesijos pabaigos.

Su prez. Kasavubu atvykimu šis klausimas iškyla iš naujo. JAV, Britanija, Prancūzija ir kitos Vakarų valstybės yra linkusios reikalauti, kad Kasavubu būtų laikomas Kongo delegacijos vadu, nes dėl jo, kaip valstybės galvos, teisinio statuso niekada nėra kilę abejonių. Lumumbos šalininkai tame ėjime įžiūri pastangas galutinai nušalinti Lumumbą ir nusistatę reikalauja, kad būtų laukiama kredencijų komiteto rekomendacijos.

Gana, Gvinėja, Indija ir kitos Afro-Azijos valstybės

jau anksčiau yra apkaltinusios Jungtines Tautas, kad jos nuvertusios Lumumbą.

JT gen. sekr. asmeninis įgaliotinis Konge, indas Ra-ješvar Dajal, kaltino plk. Mobutu režimą, kad jis organizuojąs belgų grįžimą į Kongą ir tuo būdu siekia kolonizmo atgaivinimo. Ryšium su prez. Kasavubu išvykimu į New Yorką, Lumumba paskleidė multigrafuotą pareiškimą, paremdamas JT gen. sekr. įgaliotinio kritiką ir pabrėždamas, kad jis esąs "vienintelė teisėta valdžia". JAV praeitą savaitę griežtai pasmerkė ir atmetė JT įgaliotinio kritiką, kaip neatitinkančią tiesos.

Konge sklinda gandai, kad JT misija planuojama į New Yorką pasiųsti ir Lumumbą. Plk. Mobutu karinis režimas sustiprino savo sargybas aplinkui Lumumbą saugančius JT dalinius (ganiečius), kad Lumumba niekur negalėtų išvykti.

Taigi, politinė painiava Konge ir Kongo klausimu tebėra, kaip ir buvusi, neišsprendžiama. Pradėtas debatus, Jungtinių Tautų plenumas jau susiduria su daug aštresniu klausimu, kurį pradžioje buvo bandoma apeiti, tekalbant tik apie tvarkos atstatymą — siekiant iš pagrindų išspręsti Kongo krizę, prieš akis iškyla Jungtinių Tautų, kaip aukščiausio tarptautinio organo, veiklos efektingumo problema. Paskendusios politinėje painiavoje, Jungtinės Tautos dar nieko nepadarė tikrosioms krašto problemoms spręsti, ir tenka abejoti, ar kokių nors realių sprendimų bus pasiekta netolimoje ateityje. O Kongas tuo tarpu brenja į vis gilesnį politinį ir ūkinį chaosą.

Krašte, kuriame susiskaldymas, demagogija ir už-

KOMUNISTAI DEMONSTRUOJA VIENINGUMĄ

Sovietija revoliucijos sukaktį šiemet paminėjo savo raketų ir pramonės jėgos pademonstravimu, po kurio, keliomis valandomis vėliau, Chruščiovas pareiškė, kad taika esanti neišvengiama.

Militarinis paradas šiemet buvo labai trumpas — jis tęsėsi tik 8 minutes. Didžiąją jo dalį sudarė raketos, rodytos ankstesniuose paraduose. Stebėtojų dėmesį buvo atkreipusi tik modifikuota priešlėktuvinė raketa, vadinama "Sidabrėne adata", kuria, kaip rusai teigia, buvęs numuštas amerikinis U-2. Ji buvo apie pėdos storio ir dešimties pėdų ilgio su gale pridurta antra, keliama, raketa — taip pat 10 pėdų ilgio.

Šventėje dalyvavo šimtai užsienio komunistų, kurie suvažiavę į laukiamas svarbias disku-

sijas ideologiniais klausimais. Garbės tribūnoje, šalia Chruščiovo, stovėjo komunistinės Kinijos prezidentas Liu Šao-či, Kinijos komunistų galva Mao-cetungas, kuris dalyvavo Sovietijos ambasados Pekine su-ruoštoje priėmimo, atsiuntė telegramą, kurioje pabrėžė, kad niekas negalys suardyti "Sovietų Sąjungos ir Kinijos monolitinės draugystės ir solidarumo".

Tiek parade, tiek vėlesnėje Chruščiovo kalboje buvo pabrėžiama kolonizmo tema, Chruščiovas tyčiojosi iš Vakarų, kad jie saką, jog Sovietiją pralaimėjusi Kongo. Esą, tas juokiasi, kuris juokiasi paskutinis.

Kitą progą jis pareiškė, kad Sovietija esanti "pasiruošusi priimti bet kurios rūšies kontrolę" jei Vakarai priimsią "mūsų nusiginklavimo pasiūlymą".

JACK F. KENNEDY, demokratų kandidatas, praėjusį antradienį, lapkričio 8 d., išrinktas Jungtinių Amerikos Valstybių trisdešimt penktuoju prezidentu.

JAV NETOLERUOS KOMUNISTŲ ĮSIKIŠIMO ALŽIRE

Prancūzų administracijos Alžire kalbėtojas, informacijos direktorius Jacques Coup de Frejac, pareiškė, kad "amerikiečiai pranešė savo sąjungininkams, jog jie netoleruos komunistinės intervencijos Alžiro konflikte".

JAV atstovybė Alžire nepatvirtino to pareiškimo, bet vėliau Coup de Frejac pridūrė, kad tas užtikrinimas esąs gautas per NATO karinių jėgų vyriausiąjį

štabą, kuriam vadovauja amerikietis gen. Lauris Norstad. Alžiras yra laikomas NATO sutartin įeinančia teritorija.

Kiti įvykiai Alžire:

Andre Jacobet, vienas iš pagrindinių prancūzų civilinės administracijos pareigūnų Alžire, pasitraukė iš posto, protestuodamas prieš prez. De Gaulle politiką. Tai vienas iš didesnių lūžių prancūzų administracijoje.

Coup de Frejac paskelbė, kad Alžiro nacionalistai kreipėsi į Maroko vyriausybę, reikalaudami per tris savaites atsakyti, ar Marokan būsią įsileisti Kinijos ir Vietnamo komunistų "kariniai technikai".

sienių interesai sukūrė politinę tuštumą, kontrolė tegali būti atgauta tik policine jėga. Gerai paruoštos ir drausmingos žandarmerijos sukūrimas, kaip stebėtojai tiki, pareikalautų mažiausiai penkerių metų. Tai gana pesimistinės perspektyvos, bet tuo tarpu dar niekas nėra pradėjęs to vykdyti. Savi pulkininkai ar generolai, kurie prieš porą mėnesių tebuvo puskarininkais, neturi tam reikalui nei pakankamos patirties, nei reikalingo išsilavinimo. Todėl nenuostabu, kad dabartinė Kongo armija yra pakrikusi ir lojali tik atski-riems asmenims, kurie nesutaria savo tarpe.

Vakaruose vis labiau pradeda įsivyrėti įsitikinimas, kad vienintelis kelias iš tos painiavos išbristi yra belgų techninių ir politinių patarėjų grįžimas, nes belgai geriausiai pažįsta Kongą ir jo žmones ir žino, kokios pagalbos kraštui reikia. Bet tai, didelės JT narių dalies akimis, reikštų grįžimą į "kolonizmą".

Spalio pabaigoje sukako šešeri metai nuo Alžiro karo pradžios. Prancūzų armija skaičiuoja, kad ji tame kare neteko 20,000 karių. Dar 2,000 civilių nužudė sukilėlių teroristai.

Iš sukilėlių, kaip spėjama, per tą laiką yra žuvę apie 145,000 ir apie 12,000 musulmonų civilių yra žuvę Alžire, neskaitant tų, kurie žuvo kitose Prancūzijos dalyse.

Karas Prancūzijai kaštuoja maždaug po 1 milijoną dolerių per metus. Tai sunki našta Prancūzijos ūkiui. Prancūzų moralę labai žlugdo įsitikinimas, kad karo Alžire nėra įmanoma laimėti.

Prieš ketverius metus prancūzų armija skaičiavo, kad sukilėlių esama apie 30,000. Nuo to laiko, kaip tikima, tas skaičius sumažėjęs pusiau, bet likusieji labiau išsispacializavo partizaniniame kare. Be to, jie dabar geriau organizuoti, o kas pavo-jingiausia, komunistiniai kraštai pasiūlė jiems pagalbą.

Praeitą birželį buvo lyg ir pradėtos derybos tarp sukilėlių ir Prancūzijos vyriausybės, bet jos iširo, rimtai neprasidėjusios, ir dabar, kaip atrodo, įsikibus su pagalbos pažadais Sovietijai ir komunistinei Kinijai, abi pusės nutolo nuo viena kitos labiau, negu bet kada anksčiau. Paskutiniai įvykiai pradeda kelti vis didesnį susirūpinimą, kad Alžiro karas galys išvirsti tarptautiniu.

Prez. De Gaulle būklė yra nepaprastai sunki. Iš vienos pusės aišku, kad Alžiro nacionalistai arba musulmonai sukilėliai neis į jokių kompromisus, kol negaus visiškos nepriklausomybės, P. Petručio nuotrauka

iš antros -- neišsprendžiamą problemą sudaro vadinamieji "colons", prancūzų ir ispanų kilmės europiečiai, išstis kartas gyvenę Alžire, kurie Alžirą laiko integraline Prancūzijos dalimi. Jūs remia didelę metro-polinę Prancūzijos dalis. Jie atkakliai priešinasį prez. De Gaulle planams praveisti gyventojų apsisprendimo plebiscitą, žinodami, kad skaičiūmi pralaimės (europinės kilmės alžiriečių yra 1,2 milijono, musulonų -- per 10 mil.).

Opozicija prieš prez. De Gaulle pradėjo augti Prancūzijoje. Kriticai priekaištuoja, kad jis praeitą savaitę atsakyti, ar Marokan būsią įsileisti Kinijos ir Vietnamo komunistų "kariniai technikai".

GINKLŲ LENKTYNĖS ART. RYTUOSE

Remiantis diplomatiniais pranešimais iš Art. Rytų, Izraelis ir Jungtinė Arabų Respublika atnaujinusios ginklavimosi lenktynes.

Izraelis yra įsitikinęs, kad Jungtinės Arabų Respublika kiekybiškai esanti atgavusi tai, ką prarado 1956 metų kare. Tada Izraelis sunaikino didelius Egiptų ginklų kiekius Sinajaus trikampyje. Bet Izraelis daugiau yra susirūpinęs ne tiek kiekybišku, kiek kokybišku Nasserio kariuomenės augimu. Izraelyje tikima, kad egiptiečiai ir syriečiai per tą laiką įgudę labai gerai naudoti sovietinius ginklus, kuriuos jie gavo iš komunistinio bloko.

Jungtinė Arabų Respublika tuo tarpu kelia rūpestį Izraelio pastangos įsigyti naujų ginklų iš Vakarų. Kairo valdininkai cituoja pramejero Ben Guriono pareiškimą parlamente, pagal kurį "pasaulyje yra tik vienas kraštas, kur mes galime gauti reikalingas atsargines dalis". Jų nuomone, tai liečia prancūzų sprausminius naikintuvus ir tankus. Kaire būkštaujama, kad tie paskutiniai modeliai galėtų būti pranašesni už tuos, kuriuos jie gavo iš sovietų bloko.

* Jungtinių Tautų politiniame komitete Malajų atstovas pasiūlė į būsimąsias derybas nust-ginklavimo klausimais įtraukti komunistinę Kiniją, nes ji turinti didžiausią pasaulyje armiją.

Stalingrade žlugusios šeštosios vokiečių armijos pirmasis ir paskutinis vadai -- Walter von Reichenau ir Friedrich Paulus. Reichenau, kuris pasipriešino Hitlerio įsakymui, mirė Rusijoje 1942 metų pradžioje, prieš armijai pradėdant žygią į Stalingradą.

IKI PASKUTINIO ŠOVINIO...

Ūkiniai išskaiciavimai vertė Hitlerį veržtis į pietus

1941 metų gruodžio mėnesį Hitleris atvyko į Poltavą. Jokelionė turėjo specialų tikslą.

Vidurio fronto armijų grupė šiauriniame sparne, po nepasisekusių bandymų per Kalininą ir Kalugą paimti Maskvą, buvo stiprių rusų jėgų pralaužta; pietinėje dalyje buvo 1-ji tankų armija paėmusi Rostovą, bet po dvidešimt keturių valandų atidavusi, pasitraukdama į Tuslovo ruožą. Pietinės armijų grupės dešinysis sparnas, stipriai sovietų spaudžiamas, buvo atitraukęs iki Tanganrogo, kur vyko sunkios gynybos kovos.

Hitleris naudojo visą iškalbingumą, bandydamas maršalui įkalbėti naują ofensyvą, tačiau von Reichenau atsisakė, atsisveikdamas į būklę šiaurėje ir pietuose.

--Armija laikys savo pozicijas, kad atmuštų kiekvieną rusų prasiūžimo bandymą. Hitleris įtikinėjo jį iš naujo, ir pasiekė, kad Reichenau jam prastatų:

--Jei tamsta, fiūrerer, įsakysi, šeštoji armija žygiuos, bet nebe mano vadovaujama.

Hitleris nustebejo pasiūlydą Reichenau ir, apėjęs aplink stalią, pasakė:

--Su savo armija tamsta gali dangų šturmuoti, aš nesuprantu ir nepritariu tamtos užsispyrimui.

Arinijos vadas liko ramus. Jis pasitaisė monoklį, pakėlė savo vyno stiklą ir pasakė:

--Galbūt tik laikinai, mano fiūrerer. -- Tuo pasakymu galėjo būti suprastas ir dangus ir užsispyrimas.

--Būtų tragiška, -- pareiškė Hitleris, labai rimtai pasiūlydams Reichenau, -- kad mūsų santykiai sugestų, jei tamsta nebūsi teisus. Suprantai, ką aš galvoju, Reichenau?

Reichenau suprato, ką Hitleris galvojo, bet savo nusistatymo nepakeitė.

Spragos fronte buvo užkaištos, šeštosios armijos sparnai sulaukė katastrofą šiaurėje ir pralaimėjimą pietuose. Reichenau buvo teisus.

Prieš pat Kalėdas vyr, kariuomenės vadas marš. von Brauchitsch atvyko į šeštosios armijos štabą, nes maršalas Rundstedtas buvo specialiu raštu prašęs Hitlerio leidimo atsi-traukti į Mius ruožą, pridurdamas, kad leidimo atmetimo at-

veju Hitleris tepasieškas kito asmens pietiniam frontui vadovauti.

Po dviejų dienų maršalas von Rundstedt išvyko į Prancūziją -- "kuriam laikui atsikvėpti". Jo pareigas perėmė marš. von Reichenau. Pirmasis savarankus jo veiksmas buvo fronto atitraukimas į Mius ruožą ir pranešimas apie tai vyriausiajai fiūrererio būstinei. Gen. ltn. Paulus, nuo 1940 metų rugpjūčio mėnesio ėjęs vyriausiojo butininko pareigas generaliniame štabe, Reichenau pageidaujant, buvo paskirtas jo vietininku.

Po trijų savaitių, 1942 sausio 17, maršalas von Reichenau mirė Poltavoje. Jis nebe pamatė savo armijos tragiško likimo.

Pirmaisiais 1942 metų mėnesiais visi raudonosios armijos bandymai pralaužti frontą nuėjo niekais. Ir ne tik tai -- apsurkiais vokiečių priešpuoliais gana pavojingai atrodant būklė buvo paversta į reikšmingus laimėjimus. Taip pavasario mėnuose prie Isiumo buvo sumuštos trys Timošenkos armijos, pasiekti ir pralaužti Demjansko ir Cholui apsupimai ir apsupta Maskvos gynyboje gen. Vlasovo armija.

Šeštoji armija gavo naują generalinio štabo viršininką plk. Smidta kuris vėliau, Stalingrado apsupime, buvo pakeltas į generolus. Pietinio fronto armijos buvo perorganizuotos į dvi grupes "Heeresgruppe Sued A" ir Heeresgruppe Sued B".

Birželio 28 prasidėjo vokiečių ofensyva. Pirmoji pradėjo "B" grupė, išsėdama iš Kursko apylinkių ir po aštuonių dienų pasiekdama Charkovą. Po dešimties dienų ofensyvą pradėjo "A" grupė.

Vasaros metu grupė A su 17-ja pėstininkų ir 1-ja tankų armija pasiekė vakarinio ir vidurinio Kaukazo kelius. Raudonoji vadovybė apsurkiai traukėsi nuo vokiečių puolimų, tik ties Voronežu atkakliai pasipriešindama. Ir Vorosilovgradas buvo atiduotas be rimtų kovų. Šeštoji armija palyginti lengvai galėjo užimti didįjį Dono lanką į rytus nuo linijos Rostovas - Rosožas ir apsupdama sunaikinti 1-sios sovietų tankų armijos masę bei 62-sios Sibiro armijos didžiąją dalį. Dono pakrantėse liko per 1000 sovietinių T-34 tankų.

Čia tenka pastebėti, kad tiek pietiniame, tiek grupės B ruože be paliovos vyko taktinės kautynės. Baisaus masto žygiai, nusialinimas ir ligos, paryškina tų dienų ir savičių vaizdą.

Bet vasaros operacijų metu vis atkakliau ryškėjo Hitlerio reikalavimas užimti Stalingradą. Fiūrerio nurodymuose nr. 45 iš 1942 liepos 2 buvo sakoma: "Yra numatoma, užimant Stalingradą, užvaldyti sausumą tarp Dono ir Volgos, tuo pačiu nukertant srovę ir tuoj po to pasiūnčiant greituosius junginius srovei prie Astrachanės užblokuoti."

Kariniai specialistai teigia, kad

GVINĖJA VIRSTA KOMUNISTINIŲ SATELITU

Beveik trys milijonai gyventojų, iš jų daugiau kaip 90% beraščių. Gyventojų pajamos per metus sudaro apie 40 dolerių. Elektros srovė tiekama tik keliuose miesteliuose. Kelių sistematą sudaro apie 150 mylių plento (kitais keliais susisiekiama lietuvių periode, tarp birželio ir spalio neįmanomas) ir geležinkelis tarp abiejų didžiųjų miestų -- Konakrio ir Kankano. Taip atrodo viena naujųjų Afrikos valstybių -- Gvinėja.

Korespondentai, apsilankę Gvinėjoje, susidaro įspūdį, kad jie esą viename už geležinės uždangos atsidūrusių kraštų. Komunistinis įsiviešpatavimas ten jau beveik įvykęs faktas. Įvairių kraštų komunistai įsiskverbę beveik į kiekvieną Sekou Toure administracijos sektorių. O jei jų kuriame sektoriuje dar nėra, tai vistiek viskas ten vykdoma pagal komunistinę liniją.

Vieną karštą sekmadienio popietę "US News and World Report" žurnalo korespondentas vyko informacijos ministerijos autobusu, gamintu komunistinėje Lenkijoje, pasižiūrėti "žmogiskųjų investicijų" Fofokoure vietovėje, esančioje už 50 mylių nuo Konakrio. Pagal "žmogiskųjų investicijų" programą organizuojami visi gyventojai -- vyrai, moterys ir vaikai -- į komunistinio stiliaus darbo briga-

frontus stabilizavus 1942 metų pavasarį, militarinių požiūrių tikslėsnė būtų buvusi ofensyva prieš Maskvą, kas būtų reiškę sunaikinimą pagrindinių rusų jėgų, kuriuos ten buvo neabejotinai sutrauktos sostinei ginti -- ne vien dėlto, kad tai buvo sostinė, bet ir visokeriopo sovietų susisieki-mo, žinių telkimo ir komandavimo centras visoje europinėje Sovietijos dalyje. Bet Stalingrado ir Kaukazo sprendimą lėmė ūkiniai sumetimai, pakartotinai reiškiama Hitlerio šūkdai: Ukrainos javai ir gyvuliai, Doneco anglis ir geležinis, Kaukazo nafta, Volgos užblokavimas ir, tolumoje perspektyvoje -- nukirtimas Art. Rytų naftos šaltinių anglų laivynui bei prietitis į Indiją. Šiais sumetimais kariuomenės vadovybė ir pritarusi Hitlerio reikalavimams.

Tačiau, įsakydamas perskubiai tą planą vykdyti, Hitleris ne tik klaidingai apsprendė priešo būklę, ypač šeštosios armijos ruožė, bet ir pervertino savo jėgas. Skubi ofensyva iššaukė tiekimo krizę, ypač priekini išsikūsiuose šeštosios armijos tankų daliniuose. Nors transporto apskaičiavimuose buvo atkreiptas dėmesys į atitinkamoms fazėms reikalingą laiką, tačiau praktikoje geležinkelių perstatymas nėjo taip greitai, kaip reikėjo, vadinamosios motorizuotosios kolonos smarkiai vėlavo. Ir taip atsitiko, kad tankams pakako benzino tik viena ar kita prasiveržimo kryptimi. Hitleris tiekimą nukreipė į Kaukazą besiveržiančioms armijoms, be to, dar iš armijos susilpninta, bet ir turėjo tikėtis degalus papildyti iš rusų paliktųjų Stalingrade.

Šioje vietoje paminėtinas dar vienas reikšmingas momentas. Prieš prasidedant ofensyvai, 23-sios tankų divizijos žinių karininkas lėktuvu išskrido apžvalgyti pagrindinius prasiveržimo ruožus, kišenėje -- prieš visus įsakymus -- gabendamas ofensyvos instrukcijas. Lėktuvas pateko į niekono žemę ir ten buvo numuštas. Paskubomis pasiūsta gelbėjimo komanda neberado nei piloto, nei žinių karininko, nei dokumentų. Susidarė situacija, panaši į Vakarų fronte 1940 metais, kada planai pateko į belgų rankas. Tada buvo galima puolimą atidėti ir planus pakeisti, bet Rusijoje laikas neleido planų perdirbti. Hitleris įsakė ofensyvą pradėti, kaip buvo numatyta, tik savaite anksčiau buvo atlikti maskuojamieji manevrai, tariamai pradėdant puolimą kitame ruože.

Tad, kai šeštąją armiją pasiekė oficialus įsakymas pradėti Stalingrado puolimą, savaime aišku, apie optimizmą nebuvo jokios kalbos.

(Bus daugiau)

PAPILDOMAS 1000 KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ BE UŽDARBIO

Lietuvių Prekybos Bendrovės vadovybė naudojasi šia proga pranešti, kad tie 2000 kalėdinių siuntinių be uždarbio, kurie buvo skelbti, jau išparduoti ir išsiųsti daug greičiau, negu mes buvome tikėjęsi.

Turint galvoje tai, kad dar yra laiko garantuoti siuntinių pristatymui prieš Kalėdas ir kad yra dar didelis pareikalavimas jų, mes nusprendėme pasiūlyti DAR 1000 KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ, už kuriuos kaip dovaną mes atiduodame klientams savo uždarbį.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 1:

- 3 jardai vilnonės medžiagos moteriškam ar vyriškam paltui (tamsiai mėlynos, juodos, mėlynos ar žalios spalvos),
- 3¼ jardų vilnonės medžiagos vyriškam ar moteriškam kostiumui (tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos spalvos),
- 3 jardai dvigubo pločio pamušalo,
- 1 sunkus vilnonis megztinis, sibirišku vadinamas,
- 1 pora žieminių moteriškų kojinių,
- 1 pora vilninių vyriškų kojinių.

Normali šio siuntinio kaina yra \$44.00.

Kalėdinė kaina šio be uždarbio siuntinio Nr. 1 yra tikrai

\$39.00

įskaitant visus mokesčius.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 2:

- 6½ jardų vilnonės medžiagos dviems vyriškiems kostiumams (tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos spalvos),
- 6½ jardų vilnonės medžiagos dviems moteriškiems kostiumams (tamsiai mėlynos ar pilkos spalvos),
- 3 jardai vilnonės medžiagos moteriškam ar vyriškam paltui (tamsiai mėlynos, juodos, mėlynos, žalios ar kuprunugario spalvos),
- 4 jardai sunkaus rajono vienai moteriškai ar dviems vaikiškoms suknelėms,
- 10 jardų dvigubo pločio pamušalo.

Normali šio siuntinio kaina yra \$85.00.

Kalėdinė kaina šio be uždarbio siuntinio Nr. 2 yra tikrai

\$75.00

įskaitant visus mokesčius.

Visos šių abiejų kalėdinių siuntinių medžiagos yra angliskos eksportinės medžiagos.

Visos kostiuminės šių abiejų kalėdinių siuntinių medžiagos yra sužymėtos:

"MADE IN ENGLAND"

TURINT GALVOJE, KAD 1959 60 METAIS MES ESAME LABAI SEKMINGAI PREKIAVĘ, DEL TO ŠIAIS METAIS ESAME PAJĖGUS PASIŪLYTI KALĖDINIAMS BE UŽDARBIO SIUNTINIAMS SPECIALIAI MUMS AUSTAS NAUJAS MEDŽIAGAS, ŽYMIAM GERESNĖS RŪSIES IR ŽYMIAM PATRAUKLESNIO RAŠTO ŽEMESNĖS KAINOMIS NEGU ANKSTYVESNIAIS METAIS.

Pareikalavusiems siųsime oro paštu nemokamai medžiagų pavyzdžius į bet kurią pasaulio dalį. Mūsų siūsiu be uždarbio siuntinius gali užsisakyti bet kuris lietuvis, vis tiek, ar jis yra mūsų klientas, ar ne.

Gaila, kad dabar jau nebegalime priimti po \$1.00 užstato užsitikrinti mūsų siūsiams kalėdiniams siuntiniams, kaip buvome siūlę praeitame skelbime, nes siuntinių teturime ribotą kiekį ir laikas siuntiniais siųsti yra gana trumpas.

Be to, nebūtų teisingai pasielgtu su daugeliu tų mūsų klientų, kurie užsimoka už siuntinius net ir pavyzdžių nematę.

Esame tikri, kad jums aišku, jog kurioje nors kitoje firmoje už panašius siuntinius mokėtumėte, mažiausia, bent dvigubai tiek. Todėl negaiškite ir siųskite užsakymus tuojau pat, kad mes suspėtume laikui siuntinius išsiųsti.

Mes garantuojame:

- Kiekvienas siuntinys bus pristatytas gavėjui.
- Jei siuntinys dingtų, grąžiname pinigus arba pasiunčiame nemokamai kitą siuntinį.
- Užmokame visus mokesčius, dėl to gavėjams, sulaukusiems siuntinio, nieko jau nebereikia primokėti.
- Medžiagas siunčiame visas tikrai pagal pavyzdžius.
- Kitokias prekes siunčiame tikrai pagal jų aprašymą.

Kas pareikalauja, tam siunčiame taip pat oro paštu ir nemokamai savo bendrinį katalogą, kuriame surašytas didelis prekių pasirinkimas, ir standartinių siuntinių kainoraštį, duodantį aprašymą 31 siuntinio, kurių kainos su visais mokesčiais yra nuo \$29.00 iki \$125.00.

Malonu pranešti visiems lietuviams, kad iš 1 HUNT STREET esame persikėlę į kitas patalpas.

LITHUANIAN TRADING COMPANY
341, LADBROKE GROVE,
LONDON, W. 10
ENGLAND

(Nukelta į 3 psl.)

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (6)

DESZŲ ĄRVAY

Pakarkite mane!...

Ilna miegojo. Ji buvo labai toli, daug toliau, negu kažkur. Sapnai neveda toli, jie įstringa kažkur. Tik gilus miegas nuneša viską į Niekur -- širdį, kraują, kūną. Mintys mirė, kaip paukščiai skrydyje, nusilpus sparnų mojavimams. Jos krito žemyn ir išnyko krisdamos.

Brakštelėjimas durų spynoje supurtė merginą.

--Einam, -- pašnibždėjo prižiūrėtojas ir, Ilnai dar tik pusiau susivokiant, jis pasakė kiek garsiau, bet vis dar prislopintu balsu: -- Aš turiu tave nuvesti į tardymą.

Jo žodžiuose buvo jaučiamas pasiteisinimas: aš nieko negaliu pakeisti, Ilna atsistojo. Sargas žvilgtelėjo atgal, į koridorių. Jo kolega buvo kitame gale.

--Ar nori rūkyti? -- paklausė jis, ištiesdamas jai uždegtą cigaretę. Ji papurtė galvą. Jis sumišęs traukėlo pėčiais ir sumurmėjo: -- Kai kurie apsidžiaugia.

Jo veidas buvo senas ir raukšlėtas. Ant tiesios nosies pūsojo akiniai nikeliuotais rėmais. Jo uniforminė kepurė buvo atstumta ant pakaušio. Nerangiu judesiu iš kišenės ištraukė apyrankę:

Isakymas.

Ilna sudėjo rankas ant nugaros. Jis atsisūps surakino.

--Ar nespaudžia?

--Gerai, -- atsakė Ilna.

Senis pasitaisė akinius ant nosies ir tarė:

--Ankšti yra vartai ir siauras kelias, kuris veda į gyvenimą, ir nedaugelis juo eina.

Ilna nesitikėjo tokį žmogų sutikti čia. Namuose, valstų spintelėje paslėpęs, senis laikė dvi knygas. Vieną jam buvo davęs kalnys, prieš išvaromas į naują žudymo vietą. Dievas ar velnias žino, kaip kalniniui pasisekė išlaikyti tą ploną tomelį odiniais aparais ir beveik išdilusius įspaudu: Naujasis Testamentas. Kalėjimo prižiūrėtojai tie raštai buvo žinomi, bet, dabar skaitant, jie veikė jį taip stipriai, lyg kalinį lydintį žudymo vietą. Daugumas jų jau būdavo beveik mirę prieš žudymą; kai kurie šaukdavo, aimanuodavo ir šėldavo, tik mažesnė dalis eidavo susivaldydami į mirties vietą; ir

GVINĖJA VIRSTA...

(Atkelta iš 2 psl.)

pastatyti rūmus parlamentui, praplėsti geležinkelio sistemą. Jie planuoja statyti užtvanką prie Konkoure upės, kad parūpintų srovę Gvinėjos bausito rezervams eksploatuoti -- tai pagrindinis rusų ūkinės "pagalbos" tikslas.

Kalbant apie vyriausybę -- vienuoliukoje iš keturiolikos ministrų Europos komunistai yra "patarėjai". Prezidento Toure spaudos šefas yra prancūzų komunistas (nemaža prancūzų komunistų pasiliko krašte, kraštui gavus nepriklausomybę). Prezidento pusbrolis Ismail Toure, viešųjų darbų ministras, yra kovingas prokomunistas ir nusistatęs prieš Vakarus. Kaip Rusijoje, taip ir čia, jokia politinė opozicija neleidžiama. Kai praeitą pavasarį buvo prašyta leisti suorganizuoti "lojalų opoziciją", grupės vadai buvo sukišti į kalėjimus, o dalis jų net nužudyta.

Rusams Gvinėja jiems naudinga, kaip bazė veržtis į kitus Afrikos kraštus. Jie, kaip tikima, slekia dvi naujas Afrikos valstybes -- Gvinėją ir Gana -- sulydyti į vieną politinį vienetą. Be to, Gvinėja rusams naudinga, kaip afrikiečių surinkimo punktas kelionėms už geležinės uždangos. Pabėgėliai iš Pietų Afrikos ir Portugalijos kolonijų telkiami Gvinėjoje ir iš ten siunčiami į Rytų Europą komunistinei indokrinacijai.

Kaip rusams sekasi Gvinėją paversti savo satelitu, aiškiai parodo toks pavyzdys: kai JAV paskelbė techninės pagalbos programą Gvinėjai, vienintelis krašto laikraštis paminėjo dviem sakiniams tą sutartį, bet penkis puslapius paskyrė raudonajai Kinijai girti ir "amerikiniam imperializmui" pasmerkti.

tik vieną jis sutiko, kuris giedriu veidu atliko paskutiniąją kecionę, ir tai buvo kalnys, iš kurio gavo knygą. "Garbė Jahovai!" jis pasakė, stovėdamas po kartuvėmis. Nuo tos dienos senasis prižiūrėtojas skaitė Naująjį Testamentą, jis net pasirūpino ir Senąjį. Slapta nuosavybė jį darė turtingu, bet slap-tas turtingumas jo nepatenkino. Ir taip atsitikdavo, kad jis kai kurį kalinį padarindavo atitinkamu sakiniu iš ištinties lo-byno, tačiau visada atsimindamas Mato septintąjį perskyrimą, šeštąją eilutę: Neduokite to, kas šventa, šunims ir nemeskite savo perlų kiaulėms, kad kartais jų nesumindžiotų savo kojomis ir apsigrėžusios jų nesudraskytų.

Kuzinas nekantriai laukė. Prižiūrėtojas atvedė merginą ir klausiamu gestu pakėlė į viršų raktus. Kuzinas linktelėjo. Ilnos rankos buvo paleistos iš apyrankių. Prižiūrėtojas dingio.

--Sėskitės, -- pasakė Kuzinas, atversdamas bylą.

Ji galvojo: "Greičiau pradėk!" Bet jis nesiskubino, jis ilgai del-sė. Retkarčiais tiriamu žvilgsniu pasižiūrėdavo į Ilną.

--Tamstą dažnai matydavo Gorkio gatvėje, -- pagaliau jis pradėjo, -- rašytojų draugijos namuose.

--Gaila, kad negalėjau ten dažniau būti.

--Aš maniau, kad tamsta studi-javai chemiją.

--Ar chemikai negali domėtis literatūra?

--Ar tamstą tik literatūra traukė į Gorkio gatvę?

--Kas daugiau?

--Kiršanaišos kalbos ir diskusijos.

--Kritika niekada negali pa-kenkti, -- atsakė Ilna.

--Literatūrai tikrai ne, bet komunistų partijai. Ji turi savo forumą, kur kritika leidžiama.

--Nuo tada, kai partijos švaru-mą prižiūri AVO, partija yra tapusi sruut duobe.

Kuzinas padėjo ant stalo plunksnakotį.

--Irašykite dėl manęs tą sa-kinį į protokolą, -- pasakė Ilna.

Kuzinas tylėjo, jis norėjo tar-dymą pasukti kita kryptimi. Slin-ko sekundės. Pagaliau jį paklau-sė:

--Tai ką aš turiu prisipažinti?

--Tamsta ruošė diplomini dar-bą pas profesorių Barto-ką?

--Taip.

--Kokia tamstos specialybė?

--Grynoji chemija.

--Tamstos eksperimentams buvo reikalingas ciano kalis?

--Taip!-- pasakė ji, ironiškai nusišypsodama, -- Ciano kom-pleksai pasižymi ypatingu pastovu-mu. Pavyzdžiui, galima gerti kai kuriuos šarmus ir išlikti gyvu.

Bet tai tamstos nedomina. Tam-sta nori iš manęs išgirsti: aš parūpinau Asbothui ciano kalio.

--Ar prisipažįstate?

--Aš nepažinojau Asbotho.

Jis atsistojo, priėjo prie lan-go, atidarė jį ir žiūrėjo lau-kan. Debesų skiautės skrido pro mėnulį. Stogo čerpėse šiureno vėjas. Kuzinas pajuto savo nu-garon įsmeigtas Ilnos akis ir staigiai atsisuko.

--Meluoti yra beprasmiška. Tamsta nieko nežinojai apie As-botho savižudybę, todėl dar du kartus po jo mirties laukei jo "Arany Bika" lokale. Aš noriu išvengti tūlos praktikos, po ku-rios...

--Aš žinau, -- pertraukė Ilna, -- po kurios aš prisipažin-siu savo nusikaltimus kaip per sapną...

Jos žvilgsnio nebuvo galima pakelti. Jis vėl žiūrėjo pro lan-gą. Mėnulis dingo už debesų sluoksnio. Du prožektoriai spigė-no į celių langus. Vėjas nešė nuplėštus lapus ir dulkių debe-sis per jų šviesos pluoštus. Baltai žybtelėjo popieriaus skiautė. Staiga vėjas nutilo, kaip įsakytas. Oras pasidarė nepake-liamai tvankus ir tylus. Kuzinas girdėjo Ilnos kvėpavimą. Paskui ji prabilo. Jos balsas buvo grau-dus, bet iššaukiąs:

--Naudokite savo metodus, aš prisipažinsiu, ką tik norite. Su-ruokite parodinę bylą ir, jei tai jums patiks, aš kalbėsiu pa-našiai, kaip daugelis kitų kalbė-jo pirma manęs: "Aukštasistei-sme, aš pasakysiu, aš prisipažįstu kalta visais kaltinimo punktais. Yra tiesa, kad aš savo fašisti-nius kėslus maskavau po komu-nistinės jaunimo organizacijos veikla. Aš prašau liaudies tels-mą, skiriant bausmę, atsižvelgti į tai, kad užsienio imperialistų pavesta norėję fiziniai ciano kailiu sunaikinti liaudies demok-ratijos vadus. Aš reikalauju..."

Kuzinas atsisuko. Ilna buvo atsistojusi:

--Aš reikalauju sau mirties bausmės!

--Ar jau tamsta baigė? -- pa-klausė jis.

--Pakarkite mane!

Sekundę jie žiūrėjo į vienas kitą, kaip apstulbę. Lyg atpalai-davimą nešdamas, laukepraplū-po smarkus lietus. Kuzinas su-smuko į kėdę.

--Sėskitės, -- pasakė jis, -- ne, sėskite ant sofos.

Audra šėjo, bet jau nebegas-dino. Lietus šnarėjo stoguose ir teško kalėjimo kieme. Ilna sėdėjo, užmerkusi akis. Jos ran-

kos jau seniai nebebuvo jutusios tokio minkšto daikto, kaip plu-šas. Ji nieko negalvojo, nes ne-bepajėgė galvoti.

Vyt. Alantas

"Lietuvos žemė, Lietuvos kraštas, lietuvių tauta ir jos gyvieji vaikai Tėvynėje, jų rezistencija, jų valia, jų pajėgu-mas (potencialas), jų kova už laisvę ir nepriklausomos valsty-bės atstatymą yra pagrindiniai ir lemiantieji mūsų tautos išli-kimo ir valstybės atstatymo veiksniai". (Tamsiausia prieš aušrą, 199 psl.)

Šiuos žodžius Raila para-šė 1948 m. dar tebegyven-

kos jau seniai nebebuvo jutusios tokio minkšto daikto, kaip plu-šas. Ji nieko negalvojo, nes ne-bepajėgė galvoti.

(Bus daugiau)

LIETUVISKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: Name

No. Street City State

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Isteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 dienos dividendai yra pakelti iki 4/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanauskas, Pres.

Rinkiminės kampanijos metu Bostono lietuvių respublikonų komiteto iniciatyva buvo įrengtas sunkvežimis, kurio išorė buvo papuošta lietuviškais motyvais. Sunkvežimis apkeliojo, grojant lietuviškus maršus ir dainas, visą eilę vietovių Mass. valstijoje ir turėjo labai didelį pasisekimą. Prie portreto stovi: Ona Ivaškienė ir Felicija Izbičkienė. Sunkvežimį vairavo Viktoras Kapočius. Sunkvežimį stebi Daiva Izbičkaitė.

KRAŠTO REZISTENCIJOS PRIMATAS RAILOS RAŠTUOSE (2)

Tiesą sakant, ta Railos prieš 12 metų paskelbtoji tezė dar ir šiandien nėra nustojusi savo aktualumo. Nors Vliko vidaus partinė trintis šiandien jau yra gero-kai atvėsusi, mat visi "protes-tantai" iš jo išbėgiojo, nors jo didybės manija yra sumažėjusi, sakysime, jis jau nebepretenduoją paimti savo "valdžion" mūsų diplomatijos, kaip kad stengėsi anais laikais, tačiau nėra duomenų rodančių, kad jis būtų atsisakęs nuo savo prerogatyvų, kaip jis pats jas susiformulavo atsisteigęs tremtyje.

Štai, dabartinis Vliko pirmi-ninkas dr. A. Trimakas savo pasikalbėjime, paskelbtame š. m. rugsėjo mėn. "Lietuvių Dienose" sako, kad "Vliko suimigrantini-mas jį tikrai susilpnintų". Tais žodžiais jis atsako tiems, kurie norėtų vienokios ar kitokios Vliko reformos. Kitaip sakant, jis tebeilgo save vyriausiu Lietuvos išlaisvinimo organu, kalbančiu ir veikiančiu Krašto vardu.

Tai yra mintys, kurios plačiai keliamos ir nagrinėjamos Railos knygoje. Galime sakyti, kad visa jo knyga "Tamsiausia prieš aušrą" parašyta pakartotinai keliamo, formuluojamą ir pabrėžiamo Krašto rezistencijos primato ženkle. Jei jis kovoją prieš tokią Vliko liniją, koki ji buvo varoma Pfullingino laikais, jei jis savo aštrią plunksna negailestingai šukuoja partijoms nugaras už jų amžinus kivirčius, klaidus ir partinės aritmetikos statymą aukščiau už realius Krašto vadavimo reikalus, jei jis desperatiškai reikalauja iš Vliko nevaidinti parlamentų, egzili-nių vyriausybių ir ambasadorys-čių ir kaltina jį už nesugėbėjimą pirmą galvą telti tremties moralines bei medžiagines pajėgas Krašto rezistencijai remti, o atsižvelgiant į tarptautinę padėtį, rimtais realiais patarimais bent mėginti nustatyti Krašte besireiškiančios rezis-

tencijos kryptį ir pobūdį (tai buvo ypatingai aktualu 1945-1948) tai viso to Raila reikalauja Krašto rezistencijos primato vardu.

Šiandien, praėjus daugiau kaip dešimčiai metų ir raudonajam okupantui aktyviąją rezis-tenciją Krašte užgnaužus, tos viso problemos yra gerokai atvėsusios, nors toli gražu nėra išnykusios iš mūsų galvojimo akiračio, bet tada, kada "Tamsiausia prieš aušrą" autorius jas kėlė spaudoje, jos buvo neišpasakytai rimtos, aktualios ir likimiškai svarbios. Kad Vlikas tuo metu nesugebėjo jų spręsti, kad jo darbuotėje lėmė neKrašto rezistencijos balsas, o partijų užkulisinis triukšmas, šiandien tai patvirtina ne tik Vliko priešai, bet ir jo šalininkai ir net patys vadovai. Štai, tame pačiame, minėtame pasikalbėjime "Lietuvių Dienose", Vliko pirmininkas dr. A. Trimakas sako: "Yra buvę laikų, kada beveik visos mūsų politinės grupės dalyvavo Vlike, tačiau didžioji jo laiko ir jėgų dalis buvo eikvojama tarpusaviams ginčams ir nesusi-pratimams lyginti nuskriaudžiant patį laisvinimo darbą".

Taigi, laisvinimo darbas buvo skriaudžiamas kaip tik tuo metu, kada Krašte vyko didžioji ir kruvinoji pasipriešinimo okupantui tragedija. Nežinau, ką apie tą Vliko darbuotės laikotarpį pasakys istorija, bet mums, jo amžininkams, jis liks kaip dvasinės menkystės iškalbingas pa-demonstravimas ir pademons-travimas kaip tik tuo tragišku tautos momentu, kada buvo gyvy-bingai reikalinga mūsų vienybė ir vieningas, be jokių plyšių, frontas prieš mirtiną priešą. Raila su to-mis problemomis galuojasi per visą savo knygą.

Tuo metu, kai Raila tas proble-mas kėlė spaudoje, jos buvo labai nemadingos "vyriausybiniuose" sluoksniuose. Mažo miestelio Pfullingino pakraščiuose, kur ta-da rezidavo Vlikas, buvo išsta-tyta sunkioji artilerija sunaikinti savo priešą... ne, ne okupantą, bet Railą. Patrankos tada spiau-dė tokiąs sviediniais, kaip "lais-vinimo darbo ardytojas", "ken-kėjas", "komunistų agentas" ir pan. Šiandien, praėjus dešimčiai metų, iš tų pačių Vliko sluoksnių pasigirsta tie patys kritiški bal-sai, kuriuos anuo metu savo straipsniuose kėlė Raila. Tai ro-do vadovaujančių veiksmų ir vie-šosios nuomonės pasikeitimą. Čia Railos publicistika bus su-vaidinusi didelį vaidmenį. Jei anuo metu Railos skelbiamos i-dėjos rasdavo palankaus atgarsio tik tam tikroje visuomenės daly-je, tai šiandien jas įsisąmonino ir įsisąmonina platieji tremties sluoksniai. Nesakau, kad jis tą perversmą tremties galvosenoje būtų padaręs vienas, bet reikia

(Nukelta į 4 psl.)

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Didžiosioms šventėms ateinant

Ateina didžiosios šventės. O su jomis, pagal šio krašto papročius, dovanos ir sveikinimai. Sveikinimai senų draugų ir kaimynų, bet ir šiaip, tik vakar sutiktų, tau atsiuntusių šventinę kortelę.

Kiekvienais metais, toms didžiosioms šventėms artėjant, laikraščiuose pasirodo patarimų, kaip reikėtų lietuviams sveikinti ir nuo kokių sveikinimų susilaikyti. Ir, kaip taisyklė, visi pasisako prieš tuos, blizgėjimu rėkiančius atvirukus. Bet greičiausia, jų neišvengia ir prieš juos pasisakantieji. O neišvengia todėl, kad negali įtūpti į sukirptą šabloną. Jei kas tinka vienam ar antram, tai trečiam tikrai netinka. Visad savo artimųjų eilėse rasi ir tokių, kurių nepasveikines blizgančiu atviruku, beveik užgausi ir ateities draugystės santykius apardysi.

Reikia pripažinti, kad bendra tokių patarimų tendencija tikrai gera: kam mėtyti pinigų blizgantiems atvirukams ir menkavertėms dovanoms?! Geriau tuos pinigų atiduoti tokioms lietuviškos organizacijoms, kurios atlieka labai gerus darbus, o pinigų nuolat stokoja. Štai BALF, Vasario 16 Gimnazija, studentų šalpos fondai ir kt. O antri metai į tokių "neturtingųjų" eilę įsirašiusi ir Lietuvių Bendruomenės centro valdyba, specialiai organizuodama sveikinimus per savo leidžiamą biuletinį.

Mes čia nesiruošiam savais patarimais kam nors priekaišti daryti, ar tik savo sveikinimo būdą piršti. Manome, kad prie tam tikrų sąlygų, visi sveikinimo būdai jei ir ne geri, tai reikalingi, ir be jų, šiame krašte gyvenant, neapsieisime. Praktiškai imant, vieniems reikės rašyti daugiau atviručių ir dar per laikraštį sveikinti, o kitiems prireiks ir dar kelių kitų būdų. Tai lems artimųjų skaičius, visuomeninės ir organizacinės pareigos, biznio reikalai ir daug kitų aplinkybių.

Jau iš seno įprasta, kad įvairūs biznierių, šventėms atėjus, savo klientus daugiausia sveikina per laikraštį. Tokiu pat sveikinimo būdu naudojasi ir organizacijų vadovybės, sveikinimus perduodamos visiems nariams, plačiau išsiskirsčiusiems ar savojo kolonijoje ar net ir po visas JAV. Tokiu sveikinimo būdu pastaraisiais metais pradeda daugiau naudotis ir pavieniai asmenys, kuriems jau įkyrėjo rašyti šimtus sveikinimo kortelių.

Be abejo, toks sveikinimo būdas, naudojantis laikraščio patarnavimu, palyginti, yra pigus ir plačiausiai sveikinamuosius pasiekia. Jis naudingas sveikintojui, bet nemažiau ir laikraščiu. Juk tai reali parama, duodanti naujo kraujo laikraščiu geriau gyventi. O organizacijoms proga, nors simboliškai, laikraščiu ir atsilyginti už visus metus jų žinių ir pranešimų nemokamą skelbimą.

Artėjant šventėms, ypač organizacijos, dar turėtų pagalvoti ir apie kitą šventinį savo artimųjų atsiminimą. Sakysim, šiuo metu Vokietijoje ir kituose Europos kraštuose, gyvena dar nemažai tokių asmenų, kurie nori lietuvišką laikraštį skaityti, bet neturi pinigų už jį užsimokėti. Yra ir nesenai į Vokietiją iš Lietuvos persikėlusieji, kurie iš ten išvyko kokią nors ryšį su Vokietijos pilietybę įrodę, bet tikri lietuviai būdami. Jie labiausiai lietuviško laikraščio pasiilgę. Ir jiems organizacijos, tik kelių dolerių įsipareigojimu, geriausiai gali padėti.

B. G.

KLAIDINGAI SUPRASTAS
REIKALAS

Dirvos Nr. 124 Skirmantė Makaitytė suabejojo dėl mano straipsnyje "Lenkynės dėl Afrikos žemyno" kai kurių pareikštų minčių.

Bajorų suvažiavimuose Mikna Riestaragis pasirūpindavo Ivanui iš Maskvos panosėje prikalti vinių, kad nedaužytų kurnš-timis ir liepdavo nusimauti vyžas, kad netrankytų stalo...

J. ir M. Bačiūnai svečiuose pas Vokietijos Lietuvių Katalikų Sielvados direktorių Tėvą Alfonsą Bernatonį, Dieburge. Sėdi iš kairės: S. Stankaitienė, M. Bačiūnienė, Tėvas A. Bernatonis, J. Bačiūnas, Vasario 16 Gimnazijos direktorius kun. dr. Gronis. Stovi: Skerys, Simonaitis, Banaitis, Stankaitis ir kun. Liubinas.

PARAMA LIETUVIAMS LENKIOJE BUS TĖSIAMA

Daug kur kalbama, kad nuo lapkričio 15 d. pakeičiami muitai į Lenkiją ir jų aukštumas dovanų siuntiniams sustabds jų siuntinių įteikimą.

Balso organizacija, pasiuntusi tūkstančius individualių siuntinių lietuviams į Lenkiją, panašus girdus turėjo jau prieš porą mėnesių. Tačiau pasitikrinus įvairiose vietose, net JAV esančioje Lenkijos ambas-

doje ir pas pačius lietuvius Lenkijoje — vaizdas siuntiniams į Lenkiją nėra jau taip blogas. Beveik galima užtikrinti, kad padėtis tebėra nepasikeitusi, kiek tai liečia dvi rėbų mažas siuntas mūsų vargo broliams lietuviams Lenkijoje.

Vaistai

Balfas siuntė ir tebesiuntė labai daug vaistų į Lenkiją. Pradžioje siuntinėta kiekvienam prašančiam. Pastebėjus, kad prasidėjo gydymas pagal "kumelių patarimą", Balfas, o ne Lenkijos muitinė, pradėjo reikalauoti receptų. Dabar tie receptai gaunami (Lenkijoje receptai legvai duodami, tik daktarai labai lupa). Nauji nuostatai visai neliečia vaistų siuntų, kurios ir dabar įleidžiamos be receptų ir įteikiamos be muitų.

Vartoti rūbai

Balfas siuntė ir tebesiuntė labai daug vartotų rūbų (per "Draugą", L. Enciklo-

siuntinukų į Lenkiją. Iki šiol jie buvo apdedami muitu ir beveik ta pati tvarka lieka, tik sumažinamas svoris. Pvz. Lenkijos ambasada mums tvirtina (1960. XI. 3), kad vartotiems rūbams iki 20 svarų siuntų muitai nepakeisti, o siuntiniams iki 2 sv. nebuvo ir nėra maito. Tačiau kuo didesnis svoris, tuo aukštesnis muitas. Nėra abejonės, kad tai daroma spekuliacijai sustabdyti, o ne valiutai medžioti. Mat Lenkijoje pradedama pagal "kumelių patarimą", Balfas, o ne Lenkijos muitinė, pradėjo reikalauoti receptų. Dabar tie receptai gaunami (Lenkijoje receptai legvai duodami, tik daktarai labai lupa). Nauji nuostatai visai neliečia vaistų siuntų, kurios ir dabar įleidžiamos be receptų ir įteikiamos be muitų.

Lietuviams Lenkijoje toji prekyba jau seniai buvo prie širdies. Visi iš visur prašo, gauna daug, aišku, kad neša parduot. Mums žinoma, kad dėl to yra daug nukentėjusių. Tačiau prašytojų vis atsiranda. Kartais ant Balso stalo tą pat dieną įvairiais kryžkeliais (per "Draugą", L. Enciklo-

KRAŠTO REZISTENCIJOS

(Atkelta iš 3 psl.)

pripažinti faktą, kad jis buvo pirmas, kuris iškėlė ir formulavo Krašto rezistencijos primatą.

Railos plunksnos darbo svarba paaiškės tolesnėje istorijos perspektyvoje, bet ir šiandien mes galime pasakyti, kad jis savo drąsia ir plačiais mūsų rezistencijos akiračius apimančia mintimi įnešė daug šviesos ir gairinamą oro į mūsų tvankią ir pakrikusią tremties galvoseną. Tvirtai atsirėmęs į lietuvišką žemę, jis galavosi pakreipti įsisiūbavusias partines aistras ir ambicijas tremtyje realaus krašto vadavimo linkme. Dabar, praėjus dešimtmečiui, mes matome, kad jis neklydo. Žinoma, tie, kurie tada stovėjo Vliko prieškalyje skambins kitokiais varpais, nes, mat, partinė ambicija ir drausmė reikalauja, kad jos nariai negali klysti, tačiau kad ir kažkoks būtų partinis apakimas bei užsispyrimas, bet istorijos teismai vis tiek išvėto pelus nuo grūdų...

Kokios svarbiausios idėjos jo knygoje vyrauja? -- "Tamsiausia prieš aušrą" autorius atsako: "Esminė idėja, kuri sudaro pagrindą ar pretekstą visiems rašiniais, yra lietuvių tautos rezistencija mūsų gimtajį kraštą užslėgusiai okupacijai. Rezistencijos doktrinos išvystymas, man rodos, šiandien tebėra pats svarbiausias ir prasmingiausias uždavinys visų sąmoningų lietuvių dvasiai, galvojimams ir veiksams". (Lietuvių Dienos, gegužės mėn., 1960).

Taigi, rezistencijos doktrinos išvystymas... Bent man lig šiol neteko girdėti, kad kas kitas, be Railos, tą mums gyvybingą problemą būtų kėlęs ar mėginęs ją vystyti. "Tamsiausia prieš aušrą", nėra tokia knyga, kur rezistencijos doktrina būtų sisteminiai išdėstyta, bet ten mes randame daug užuominų bei gairių nurodančių kuria linkme ji turėtų būti vystoma.

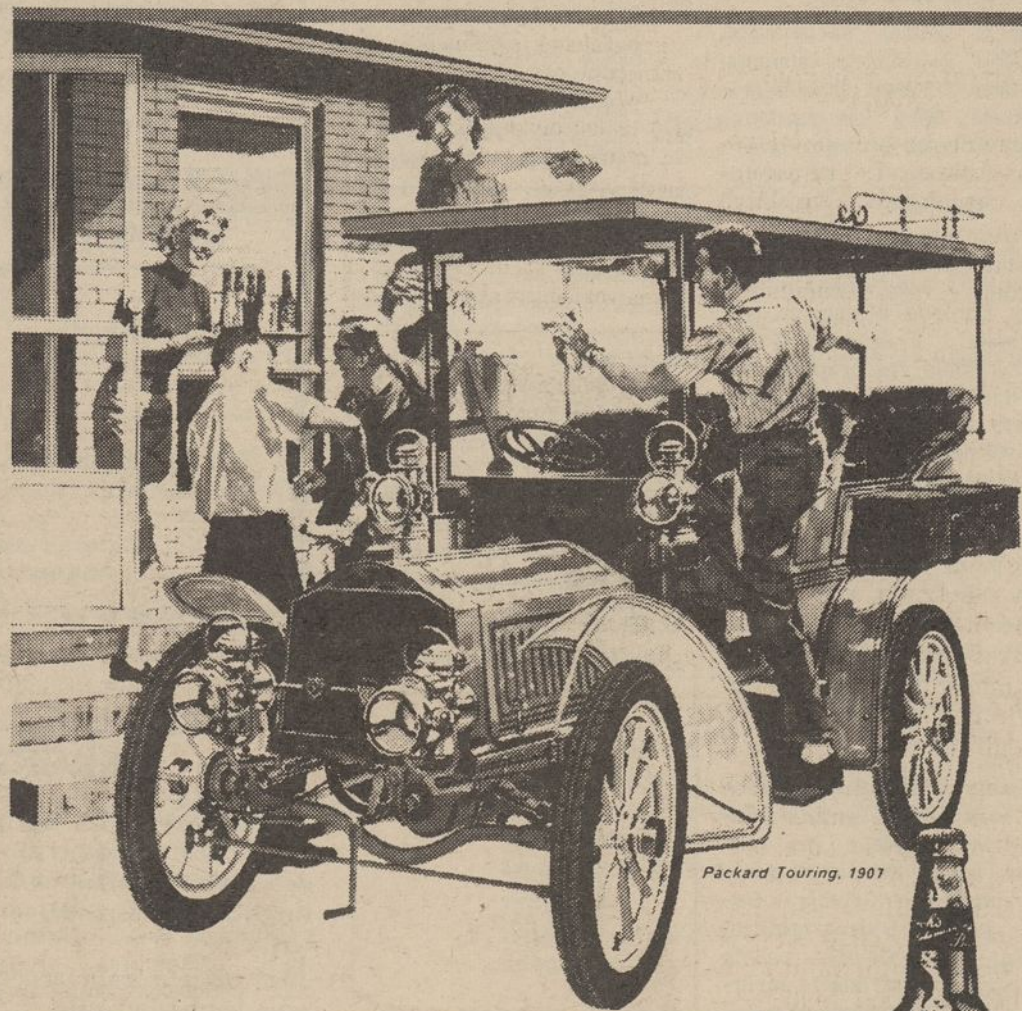
Kitą kartą pakalbėsime tema: Raila žurnalistas ir rašytojas kartu.

pediją, Liet. Konsulatą ir pan.) ateina net penki to paties asmens ir to pat turinio laišukai.

(Nukelta 4 psl.)

Kokia linksma kombinacija

DŽIAUGSMAS...DRAUGAI...IR UGNIM VIRTAS STROH'S

Vieną minutę... štai Stroh's! Visada mėgiamas, ar kada jūs padedate draugui sutvarkyti klasinį automobilį, ar norite užkasti prieš einant miegoti. Ką galima specialaus pasakyti apie Stroh's? Jo skonis, žinomas. Tai yra Amerikos vienintelis ugnim verdamas alus, ir tas duoda skonį, su kuriuo negali lygintis joks kitas Amerikos alus. Pabandykite Stroh's.

JUMS PATIKS

Stroh's
JIS ŠVELNESNIS

FIRE-IRREVERSIBLE

America's only fire-brewed beer
The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Jų nuotyčiai nesibaigė...

SORGE

PAKARTAS AR GYVAS?

Stalinas apie jį pasakė: "Jis mus išgelbėjo".

-- AC 27 KD šaukia XU 7 GP... AC 27 KD šaukia XU 7 GP... AC 27 KD šaukia...

Vienos Tokio krautuvės, užpakaliniame kambarėly, Sorge šnipų tinklo radistas Max Klausen, stengėsi susisiekti su Maskva ar Vladivostoku, Šaliojo, tinklo vadas Dr. Richard Sorge, 46 metų amžiaus, nerimavo.

--Ką jie ten, po šimto velnių, daro? Kodėl jie neatsako? Japonų policija greičiausiai šiuo metu mus stengiasi išaiškinti! Jei taip tęsis, mes pakliksime į jos rankas.

Max Klausen bejėgiai patraukė pečius ir tęsė siuntimą:

--AC 27 KD šaukia XU 7 GP... AC 27 KD šaukia...

PARAMA LIETUVIAMS...

(Atkelta iš 4 psl.)

Idomu, kad Lenkijoje JAV geradarių adresai pardavinėjami ir kainos svyruoja nuo 100 iki 500 zlotų: kuo "m i e l a š i r d i n g e s n i s" adresas, tuo jis brangesnis. Balf adresas visų ten plačiai žinomas ir jo kaina nedidelė.

Maistas ir nauji dalykai

Maisto siuntos bei naujų daiktų ir rūbų siuntos visad buvo labai apmuitinamos. Beveik taip pat, kaip į SSSR. Pvz., naują laikrodiką išpirkti Lenkijos muitinėje kainuoja apie 600 zlotų. Visa mokytojo vieno mėnesio alga. Todėl JAV yra daug agentūrų, kurios muitus už tokias siuntas surenka Amerikoje (panašiai kaip SSSR). Lenkai turi ir kitą būdą muitus rinkti, būtent, įmokėjus tam tikrą sumą dolerių JAV, gavėjui siunčiama lyg ir apmokėta sąskaita, pagal kurią Lenkijoje pasirenka norimų užsienio prekių, pagiginta kaina.

Literatūra, religiniai dalykai

Spauda, knygos iš laisvojo pasaulio, į Lenkiją sunkiai patenka. Visai buvo mėginta nusiųsti į ten taip gražiai prašomų lietuviškų maldaknygių, rožančių, katekizmų. Deja, viskas žuvo kelyje, pagal kažkokią Ženevos konvenciją. Dėta ir į rūbų paketukus; tais atvejais knygelės ir devocionaliai buvo išimti, o kartais ir visa siunta dingdavo. Antireliginė literatūra, (gana daug jos siunčiama lietuviams į Lenkiją iš Lietuvos), neutralaus pobūdžio dalykai praeina. Taip pat varžomos bet kurios siuntos ir net laiškai kunigams į Lenkiją.

Galima tvirtinti, kad mažoms individualioms šalpos siuntoms draudžia m u j ų muitų tuo tarpu beveik nėra, todėl Balfas visu spurtumu jas ir toliau siunčia. Kažkokių naujų muitų nėra, bet vargo tai labai ir labai daug. Sudėjus kelis prašymus, gauni tiesiog baisų gyvenimo Lenkijoje vaizdą. Mes, Amerikos lietuviai, esame devintam danguje, palyginus pvz. su puskiečiais. Vokietijoje gyvenantiems žymiai geriau. Todėl Balfas ne tik siunčia individualias siuntas lietuviams Lenkijon, bet mano jas dar padvigubinti.

Kun. L. Jankus,
Balf Reikalų Vedėjas

Pakartas ar gyvas? Sovietų šnipas Sorges likimas pasilieka didžiausia paslaptimi.

Staiga ranka jis davė Sorgei ženklą nutilti.

--Pagaltau, aš juos turiu.

Iš tolo jiems atsiliepė:

--Čia XU 7 GP, Wiesbaden, klausiu... AC 27 KD kalbėkit...

Čia XU 7 GP, Wiesbaden, klausiu...

--Fix kalba Wiesbadenul.

Fix kalba Wiesbadenul. Laimė kelias šį ankštų rytą!

"Wiesbaden" tai Vladivostokas ir "Fix" buvo šifruotas Sorges vardas. "Laimė kelias šį ankštų rytą", buvo slapto pranešimų žangas.

Sužadintu balsu Richard Sorge persiuntė svarbiausią žinią antrajame pasauliniame kare.

--Wehrmachtas sutraukė tarp 170 ir 190 divizijų išilgai sovietų sienos. Jis puls Sovietų Sąjungą birželio 20 dieną.

Vokiečių šnipas Sorge, dirbęs sovietams, 1941 m. gegužės 20 d. vienu sakiniu atidengė rusams vokiečių pasiruošimus puolimui.

Vienas paslaptinusių šnipų pasaulyje, kurio biografiją ir metodus dabar dar studijuoja šnipų mokyklose, apsiriko tik dviem dienom, vokiečiai pradėjo puolimą birželio 22 d.

Sorge gyvenimas nėra panašus į kitų šnipų gyvenimą. Išgauti paslaptims, kurių jis buvo reikalingas, Richard Sorge nesilaikė į geležines spintas, nestatydavo mikrafonų po ministerijų ar generolų sofomis. Kilimo vokiečiai, kad išpildžius misiją, dėjos karštu nacių ir ištikimu Führeriui.

Keista, kad niekas iš vokiečių ir japonų nesistengė niekad pasisiūžėti į jo praeitį. Gal tada būtų sužinoję, kad prūsų inžinieriaus sūnus Richardas gimė 1895 metais Baku mieste, pietinėje Rusijoje, kad jo motina buvo rusė ir jo senelis buvo vienas fondatorių pirmojo internacionalo, Karolio Marxo sekretorius. Sorge mokslus baigė Ber-

Per ateinančias 120 dienų numatoma, kad 145 dienos bus apsiniaukusios o 65 dalinai apsiniaukusios. Iš jų 115 dienų bus lietingos ar snigs sniegas. Numatoma, kad 108 dienų temperatūra bus žemiau šalimo. Ir savaime suprantama, kad namų šeimininkėms bus nemažai rūpesčio, kaip tvarkyti su skalbinių džiovimu. Bet šeimininkė, kuri turi tokį džiointuvą, kaip šioj nuotraukoj parodyta, jokių rūpesčių neturi. Pasekit Illuminating Co. skelbimus, kurie spausdinami Dirvoje.

Vokietijos ambasados Japonijoje pareigūnai, tarp kurių buvo Sorge (dešinėje), neįtarė Sorge dirbant sovietams. Ambasadorius Eugen Ott (vidury), buvo Sorges svarbiausiu informatoriumi, pats to visai nežinodamas.

lyne ir Hamburge, 1914 m., kaip daugelis jo amžiaus jaunuolių, drąsiai kovėsi kare.

Po karo Sorge gavo politinių mokslų daktaro diplomą ir pradėjo studijuoti marksistinę literatūrą. 1919 m. spalio mėn. Hamburge jis įstojo į komunistų partiją ir tapo jos vadovu.

Kai 1924 m. Kominternas slapta susirinko Frankfurte, Sorgei buvo pavesta rūpintis atstovų saugumu. Jis tai atliko taip gerai, kad po to Manuilsky ir Zacharovič išsivežė į Maskvą.

Komunizmo sostinėje jaunas Sorge išėjo specialią mokyklą kenkimo veiksniams užsienyje organizuoti. Po trijų metų mokymosi, prisidengęs vieno vokiečių laikraščio korespondento titulu, jis pradėjo kelionę po Europą, rinkdamas informacijas Kominternui.

Sugrįžęs į Maskvą, jis pasiūlė nemažai Kominterno veiklos su kė tik besiorganizuojančiu raudonosios armijos žvalgybos tarnyba. Jis išgavo pritarimą, kad sovietų šnipų darbas būtų visiškai atskirtas nuo patrijos kontrolės.

1930 m. jis buvo priskirtas prie raudonosios armijos ketvirtosios skyriaus, kuris buvo sovietų žvalgybos aukščiausiojo organu. Jis atliko ilgą kelionę po Kiniją, or-

bą apsilankydamas Vokietijos ambasadoje. Vos tik išžengęs į ambasadoriaus kambarį jis pakėlė ranką sušukdamas "Heil Hitler!" ir parodė partijos bilietą.

Jis tuoj padarė priekaištą pasiuntinybės sekretoriui, kad jo kambary nebuvo Hitlerio portreto. Lyg tyčia jam pasitaikė proga sutikti čia vokiečių karo attache pulk. Ott, kurio žmona buvo jo jaunystės draugė. Ott, įtariamas antinacizmu, bijojosi patekti nemalonėn manė, kad draugaudamas su tokio žmogumi kaip Sorge, sustiprins savo padėtį viršininkų akyse. Tad juodu greit pasidarė neišskiriamai draugai, susitinką visuose pobūviuose. Kad įtikyt Ott jam duodavo "mažytes žurnalistine informacijas".

Vieną dieną Ott išgirdo jūrinį attache sakant:

--Aš nieko neturiu prikišti Sorgei, bet jis man atrodo antipatiškas.

Pulk. Ott paraudo. Pakeltubalsu jis apkaltino attache esant blogu vokiečių ir pagrasino pranešti Berlynui, jei jis dar kartą parodys savo antipatiškumo jausmus Sorgei.

Reikia pasakyti, kad Sorge labai gudriai išvengė slaptos veiklos. Jis žinojo, kad japonų policija labai nepasitikianti, stipriai seka naujai atvykusius svečius ir japonus. Jis taip susitvarkė, kad mažiausias jo pajudėjimas būtų policijai žinomas. Labai dažnai lankydavosi Vokietijos ambasadoje arba Imperia liniamie viešbuty, kur susirinkdavo užsieniečiai žurnalistai. Kada jis keliaudavo, prie savo lagamino klijuodavo etiketus tų viešbučių, kur buvo sustojęs.

Santykiuose su kitais žurnalistais jis stengėsi pabrėžti savo naciškumą. Palengva, dėka gerai parašytų savo straipsnių, jis įgavo įtakos ir nacionalsocialistų partijoje. Jis pasidarė viena iš žymesnių asmenybių Tokioje ir jį kviesdavo visur. Japonų ministeriai didžiuliuoju galį jį priimti, o Vokietijos ambasadoje jį laikė beveik savo nariu ir nebebuvo jam jokių paslapčių.

1938 m. pulk. Ott pakeliamas į generolus ir paskiriamas ambasadoriumi. Jo pirmasis žestas

Sovietų šnipas Sorge gyveno šitoje vietoje nepalaikydamas jokių ryšių su japonų komunistais.

ganizuodamas ten šnipų tinklą, verbuodamas agentus, mokydamsis pats kiniškai ir japoniškai kalbėti.

1932 m. gruodžio m. Stalino biure susirinko pasitarimui užsienio komisaras Litvinov, ketvirtosios skyriaus viršininkas ir Sorge. Būklė Tolimuose Rytuose buvo kritiška. Japonai per daug giliai įlindo į sovietų įtakos zoną Mandžūrijoje. Senasis japonų-rusų antagonizmas staiga pabudo. Bet Sovietų Sąjunga nebuvo pajėgi įsivelti į konfliktą.

--Kokios yra Tokio vyriausybės intencijos -- paklausė Stalinas Sorges. -- Man sakė, kad jūs esate vienintelis žmogus, kuris gerai pažįsta Tolimuosius Rytus. Aš manau, kad jūs sugebėsite man duoti svarbių informacijų. Jūs išvyksite į Tokio.

Prieš vykdamas į Japoniją, Sorge sustojo Berlyne. Čia jis ieškojo "priedangos". Tą priedangą greit surado. Frankfurter Zeitung ir Bergen Kurier paskyrė jį savo specialiu korespondentu Japonijoje...

Tuo metu naciai ką tik buvo užėmę valdžią. Vieno sovietų agento pagalba, dirbusio Gestape, Sorge gavo nacionalsocialistų partijos bilietą, žemesniu numeriu kaip šimtas, būtent bilietą, kurie buvo rezervuoti tik labai svarbiems režimo šulams.

Atvykęs į Tokio, Sorge pradėjo savo korespondento dar-

buvo Sorge paskirti ambasados spaudos atache.

Atsidurus tokiose aukštose oficialiose pareigose, šnipui nebebuvo sunku rinkti žinias. Kiekvieną rytą jis pusryčiaudavo su Ott, kuris jam papasakodavo naujausius įvykius. Jis atidengdavo jam net instrukcijas, kurias gaudavo iš Berlyno ir pasakydavo atsakymus, kuriuos ruošiasi padaryti.

Nuo dabar Sorge žinojo viską, ką vokiečiai žinojo apie savo sąjungininkę Japoniją. Jam liko tik atrasti tai, ko dar vokiečiai nežinojo. Tam darbu jis užverboavo labai gerą pagalbininką: japonų žurnalistą Ozaki Hozumi, sovietų agentą, specialistą Kinijos klausimais. Jis priklausė "Trečiadienio klubui". Princas Konoye, vyriausybės pirmininkas, taip pat priklausė tai grupei, kuri vieną kartą savaitėje susirinkavo jo salione.

Aišku, princas neišdavinėjo Ozakiui paslapčių, bet šiam užtekdavo iš vedamų diskusijų pasidaryti reikiamas išvadas ir įspėti kokių nutarimų imsis Japonijos vyriausybė.

Sorge, Ozaki ir radistas Max Klausen, reguliariai susitikdavo prie radio siųstuvo, kuris buvo naudojamas susisiekti su Sovietų raudonosios armijos IV-ju štabu. Jie sovietams persiuntė labai daug informacijų, kurių tikslumas stebėtinai. Nuo 1933 iki 1935 m. jie galėjo užtikrinti sovietus, besibaiminančius dėl Rytų Kinijos geležinkelio.

--Japonija visai neturi noro pradėti konflikto su Sovietija dėl geležinkelio...

1939 m. pavasarį, kai Europoj pasidarė pavojinga padėtis ir Sovietai vedė derybas su anglais, prancūzais ir "ašimi", Sorge telegrama nulėmė viską. Joje jis rašė:

"Šiuo metu vyksta derybos tarp Vokietijos ir Japonijos. Tikslas: pakto nukreiptos sutarties prieš Angliją ir Sovietų Sąjungą pasirašymas..."

Tada Stalinas ir Molotovas pasisuko į Vokietiją ir pasirašė garsiąją rusų-vokiečių sutartį. 1940 m. vasario 16 d. Sorge telegrafavo IV-jam štabui:

"Atsiųskit du bilietus su didesniu numeriu Fricui (Klauseno šifruotas vardas) ir vieną bilietą žemesniu numeriu ryšininkui."

Po trijų dienų Klausen pašto dėžutėje rado du bilietus į Imperatoriškąjį Teatrą. Vaidinimo metu, tamsoje, jis savo kaimynui dešinėje kišenėn įkišo 38 rutulius mikrofilmų, gautų iš Vokietijos ambasados. Juose buvo smulkmeniškai išdėstyta Vokietijos ir Japonijos karinis pajėgumas...

1941 m. balandžio vieną vakarą Sorge užėjo į nedidelį restoraną prie Shinbashi stoties. Jis turėjo pasimatymą su kurjeriu iš Maskvos, kurio jis niekad nebuvo matęs. Atsisėdęs prie stalo užsisakė vežiukus su ryžiais ir jasmينو arbatą. Kitą salės pusę vieną europietis užsisakė tą patį.

Pasibaigus pietums, kurjeris iš savo kišenės išsitraukė ilgą cigarą ir laikė rankoje neuždėgdamas. Tada Sorge pradėjo čiulpti savo keistos formos pypkę, bandydamas ją uždegti, bet nepavykus, pasišaukė patarnautoją:

--Gal galima ugnies!

Tuo pat kurjeris užsidegė savo cigarą. Sorge atsistojo ir išėjo iš restorano. Kitas taip pat. Priėjus Nekko parką, po žydinčia vyšnia jie pradėjo pasikalbėjimą. Kurjeris pasakė:

(Nukelta į 6 psl.)

Sorge buvo elegantiškas, įdomus. Be jo neapsiejo jokie priėmimai ambasadoje.

Sorge pakartas ar...

(Atkelta iš 5 psl.)

--Sveikinimai iš dėdės Povilo.
Sorge atsakė:
--Sveikinimai iš tetos Ninos.

Pasikeitus šiais žodžiais Sorge kurjeriui įteikė dokumentą, kuriame buvo smulkmeniškai išdėstyta, kad Japonija turi naftos atsargų, kurių užteks aprūpinti savo karo laivus dvejuis metais.

Vėliau, esant dideliame pavojui perduoti pranešimus per kurjerius, buvo pasitenkinta tik radijo pranešimais, kurie vykdavo reguliariai tarp 4 ir 7 val. po pietų.

Kad saugumo organai negalėtų pagauti, Sorge niekad nesiųsdavo daugiau dviejų pranešimų iš tos pačios vietos, Radijo aparatą jis išdėdavo į lagaminėlį ir laikydavo Vokietijos ambasados geležinėje spintoje.

--Tai mano asmeniškai archyvai, pasakė jis kartą generolui. Aš nenorėčiau, kad japonai kaitiotų nosį.

Ir niekas ambasadoje nebandė lagaminėlio turinio patikrinti.

Po gegužės 20 d. aliarmo, kad "Wehrmachtas puls Rusiją birželio 20 d." svarbiausias klausimas Maskvai buvo: ką darys Japonija? Hitleris pats to nežinojo. Tiesa, Vokietijos ambasada darė viską, kad Japonija įsijungtų į karą. Galutinai Ozaki davė atsakymą, kurį jis sužinojo "Trečiadienio Klubo" diskucijose. Jis pasakė Sorgei:

--Galite užtikrinti Sovietų Sąjungą, kad Japonijos vyriausybė nenori įsijungti į karą.

Šita naujiena Stalinui leido atsikvėpti.

Nebesibijodamas antrojo fronto Sibire, Stalinas galėjo savo kariuomenę perkelti į Europą.

*

1941 m. vasarą ir rudenį, Sorge labai atidžiai stebėjo derybas tarp Japonijos ir Amerikos. Spalio pradžioje jis įspėjo apie trečiųjų atsarginių pašaukimą Japonijoje, pabrėždamas, kad nežiūrint princų Konoye priešintis, karo šalininkai nori pradėti puolimą Pacifike.

Spalio 15 jis pranešė apie Pearl Harbour.

--Dabar, pasakė jis Klausenui, mūsų misija baigta ir aš prašysiu, kad mus atšauktų į Maskvą.

Bet Sorge nežinojo, kad jau buvo per vėlu bėgti. Tokio politinė policija prieš keletą dienų areštavo jauną japonų komunistą Ito Ritsu, kuris priklausė Sorge tinklui. Kankinamas Ito išdavė buvusią komunistę Kitabayachi, o ji išdavė Ozaki.

Spalio 18 d. policija įsiveržė į Sorge vilą. Trumpu laiku buvo suimta 17 jo šnipinėjimo tinklo narių.

Vokietijos ambasadoje žinia apie Sorge areštą padarė sprogsios bombos įspūdį.

--Japonai pasidarė bepročiai! Sorge niekad nebuvo komunistu. Tai šimtprocentinis nacių. Suimti Sorge! Kodėl jie nesuima mūsų?

Nežiūrint ambasadoriaus protesto Sorge nepavyko išlaisvinti.

*

Ribbentropas sužinojęs įvykį, įsakė prarasti tardymą. Abwehr tuoj surinko kaltinančius įrodymus: "Sorge komunistas nuo 1919 m. Į Sovietų komunistų partiją įstojęs 1925 m. ir yra raudonosios armijos IV štabo agentas..." Ambasadorius Ott ir dar keli ambasados pareigūnai buvo nušalinti.

Tuo metu Japonijoje Sorge ir 17 jo agentų buvo teisiami. Tiktai du buvo nuteisti mirties bausme: Sorge ir Ozaki, 1944 m. sausio ir balandžio mėn. Aukščiausias Teismas atmetė jų skundus.

1944 m. lapkričio 7 d. Ozaki buvo pakartas.

Nuo to momento niekas nebežino kas atsitiko su Sorge. Jis liko išbrauktas iš gyvenimo, bet įvairūs gandai slinda. Kai kas pastebi faktą, kad niekas iš vokietčių ambasados nedalyvavo Sorge mirties bausmės įvykdyme ir jo palaikai nebuvo išduoti, kaip reikalauja paprotis. Tad nėra įrodymų, kad jis buvo nužudytas.

Manoma, kad jis esąs gyvas, kad rusai paskutiniu momentu bus jį iškeitę į kokią žymų japoną. Ir dabar jis, pasivadinęs

kitu vardu, vadovauja ketvirtąjo štabo veiklai Tolimuose Rytuose.

Vieną 1946 m. vakarą Šanchajuje kabareto šokėja Kalagayachi Donovan, anksčiau pažinojusi Sorge, staiga sustojo šokusi ir, žiūrėdama į vieną žmogų, sušuko:

--Tai jis! Sorge. Jis čia! Jis gyvas!

Kabareto savininkai nemėgsta skandalių ir šokėją ištempė užkulį, patardami jai nusiiraminti.

--Aš jums sakau, kad aš atpažinau. Jis yra salėje.

Vėliau nusiraminti aplėdo kabaretą ir grįžtant namo buvo revolveriu nušauta... Tie, kurie mano, kad Sorge gyvas, šioj istorijoje randa patvirtinimą.

Bet pasakojama ir kita versija, kad Sorge yra išgalvota legenda, bandant pridengti kitus asmenis, tikrus agentus.

NOW! 4 1/4 %
PER ANNUM
on ALL ACCOUNTS
EARNING 4 1/2 % ON PREPAID SAVINGS
Effective Jan. 1, 1960
FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE
ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASS'N.
1447 S. 49 Court, Cicero, Ill.
Tel. Blshop 2-1397
HOURS: MONDAY 9 to 8
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5
SATURDAY 9 to 1
WEDNESDAY CLOSED

Detroito lietuvių žinios

Detroito žurnalistams

Lietuvių žurnalistų iniciatorių grupė norėtų patirti ar atsirastų Detroito ir jo apylinkėse norinčiųjų steigti Lietuvių žurnalistų S-gos Detroito skyrių. Jei gu atsirastų šiai minčiai pritariančiųjų, maloniai prašoma parašyti šiuo adresu: V. Mingėla, 153 E. Parkhurst, Detroit 3, Mich.; tel. TO 7-0153.

Tautybių mugė Tarptautiniame institute

Kaip ir kasmet, šiemet tarptautinėje mugėje (Tarptautinio instituto rūmuose, 111 E. Korby g.), dalyvauja ir lietuviai. Lietuviai įsirengs ir gražiai išpuoš savo paviljoną. O kad

nebūtų mums gėda prieš svetimtaučius, padėkime ir patarkime kaip geriau visa tai atlikti. Parodėlė įvyks lapkr. 17-20 d.d.

Rengėjai ieško įvairių gražių žaislelių, keramikos išdirbinių, medžio drožinių, gintaro gaminių, o taip pat lietuviško rašto audinių ir iš viso — tautodailės dalykelių.

Lietuvių kultūros klubo valdyba maloniai prašo Detroito lietuvių, kurie gali ir turi panašių gražių dalykelių, parduoti ar paskolinti Lietuvių kultūros klubui, skambinti telefonu: Albertas Boreišis, VE 5-0963.

Dėmesio vertas koncertas
Lapkričio 12 d., 8 val.

Harmonie Club puikioje salėje — 267 E. Gr. River (trys blokai nuo Woodward), įvyksta Kun. Birutės Draugijos rengiamas koncertas, kurio programą atliks St. Baras (tenoras), D. Stankaitytė (sopranas) ir J. Vaznelis (bosas), fortepijonu akompanuojant muz. Al. Kučiūnui.

Minėti solistai ir jų akompanatoriaus besidomintiems lietuvių muzikine kultūra yra gerai žinomi ir be abejo jie detroitieškių neapvils.

Birutietės, rizikuodamos kviestis mūsų išeivijos dainos meno žvaigždės ir jiems didžiulį honorarą apmokėti, yra nusipelnčius visuotinės Detroito lietuvių kolonijos paramos.

K. Jurgutis

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Mes esame 750 automobilių šeima

Tarnaujanti JUMS 24 valandas per parą

Kiekvieną darbo dieną, George Cox ir jo bendradarbiai išvažiuoja su eile automobilių iš The Illuminating Company's aptarnavimo centrų į visą Nrttheast Ohio. Jų darbas: išlaikyti nenutrūkstantį patarnavimą, garantuojantį visą parą Illuminatin Co. klientams.

Jei jūs esat vieno ar dviejų automobilių šeima, jūs suprantate, kad išlaikyti George ir jo bendradarbius automobiliuose, kainuoja didelių pinigų. Pagalvokite, kiek kainuoja išlaikyti 750 automobilių šeimą!

1959 m. išlaikymas ir prižiūrėjimas The Illuminatin Co. 750 automobilių kainavo virš \$1,500,000. Iš tos sumos gasolinas ir alyva kainavo \$250,000. Vien leidimų lentelės kainavo \$73,000.

Tai yra įvairūs automobiliai. Yra didelių sunkių sunkvežimių, grėitų, su radijo aparatais sunkvežimių, stulpų kasėjų ir net skuterių. Visi jie praėjusiais metais nuvažiavo aštuonis milijonus mylių Northeast Ohio teritorijoje.

Šie automobiliai, drauge su radijo susisiekimu, leidžia mums pasiųsti mūsų darbininkus per minutes laiko, kur tik jie reikalingi. Jie aptarnauja jus 24 valandas per parą, kad išlaikytų patikimą ir žemos kainos elektros tiekimą į jūsų namus.

The Illuminating Company
AN INVESTOR-OWNED COMPANY SERVING THE BEST LOCATION IN THE NATION

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Čiurlionio ansamblis lapkričio 4 d. savo namuose turėjo pobuvį ir naujų narių įvesdinimo iškilmes. Ansamblio pirm. D. Staniškis pasveikino naujus narius, o meno vadovas muz. A. Mikulskis pasakė ilgesnę kalbą. Visi nauji nariai buvo papuošti rožėmis. Į ansamblį įstojo: Rūta Gaidžiūnaitė, Marytė Gailiusytė, Valdonė Karosaitė, Dalė Bružaitė, Jūratė Orentaitė, Ina Skardžiūtė, Giedrė Mazoliauskaitė, Ligija Neimaitė, Janina Eidukaitytė, Antanas Beržinskas, Remigijus Sadauskas, Algis Matulionis ir Algis Daukantas.

• Rašto klubo susirinkimas įvyks š. m. lapkričio 12 d., 6:30 val. vak. Vytauto

Braziulio namuose — 1852 Knowles Avenue. Nariai kviečiami skaitlingai dalyvauti. Programoje įdomios diskusijos persiorganizavimo reikalu.

Iš namų savininkų veiklos

Lapkričio mėn. "Perry News" laidoje, ilgame naujų narių sąraše "Perry Home Owners Improvement Association" (6519 St. Clair Ave., EX 1-9332) yra sveikinami šie lietuviai namų savininkai: Vincas Kaslaitis, 1224 E. 84 St., Henrikas Idzelis, 1251 E. 84 St., Stasys Alšėnas, 1227 E. 84 St., Kostas Martinėnas, 1212 E. 84 St., D. Jakubs, 6621 Edna Ave.

Jų pavyzdžiu turėtų pa-

sekti ir kiti lietuviai namų savininkai Šv. Jurgio ir Šv. Kazimiero parapijų ribose (tarp Superior Ave. ir St. Clair Ave., tarp E. 55 St. ir Ansel Rd.), jeigu iki šiol jie dar nepriklauso minėtai namų savininkų draugijai, kuri rūpinasi šios miesto dalies apsaugojimu nuo spalvotųjų invazijos. Tai liečia ir lietuviškas įstaigas tame rajone: Lietuvių svetainę su klubu, Lietuvių banką, Šv. Jurgio bažnyčią, lietuviškas parduotuves ir Dirvą.

Minėta draugija plečia savo veiklą organizuodama net paskirų gatvių klubus. Jau veikia šių gatvių klubai: E. 78, E. 85, E. 73 — 75, E. 76, Lockyear Ave. Per juos draugija daro įtakos į "apsileidusius" namų savininkus, kad jie taisyti ir gražinti savo namus.

Patartina ir lietuviškomis organizacijoms retkarčiais pasigarsinti "Perry News" skiltyse.

E. K-nas

Clevelando jūrų skaučių būrelis. Pirmoj eilėj iš kairės: L. Koklytė, R. Mockutė, B. Augustinavičiūtė, Antroj eilėj: R. Žygaitė, V. Karosaitė, R. Gaidžiūnaitė.

V. Pliodžinsko nuotrauka

Paremkime invalidus

Clevelando skyriaus ramovėnai kasmet lapkričio mėnesį skiria ir skelbia aukų vajeus mėnesiu invalidų naudai.

Šiais metais tą mėnesį aukos renkamos pagal sudarytus aukų lapus. Aukų lapai išdalinti ramovėnams ir birutietėms. Ir kai rinkėjai kreipsis, paremkite savo auką ir palengvinkite invalidų sunkią padėtį.

Karo invalidai — mūsų tautos jautriausios širdys. Jie savanoriais išėjo Lietuvos žemės ginti nuo priešų, kurie veržėsi į mūsų kraštą. Karo lauke jie buvo sunkiai sužeisti ir amžiams paliko invalidais. Šiandien jie šaukiasi pagalbos. Ar mes neturime išgirsti jų jautrių prašymų?

Ką nepasieksime aukų lapais, o norėtumėte savo duoklę atiduoti, ateikite po lietuviškų pamaldų į Šv. Jurgio parapijos salę. Ten lauks Ramovės išdininkas A. Mikoliūnas, ir rinkdamas nario mokestį, priims ir Jūsų auką invalidams.

Mieli ramovėnai, aukodami patys nepamirškime paraginti ir kitus aukoti šiam kilniam ir būtinam tikslui — karo invalidams paremti.

Ramovės Valdyba

PASIRINKIT GERUS NAMUS

3 miegamųjų namas, netoli Naujos parapijos. Gražus sklypas.

Viskas vienam aukšte. Visai naujas plytų namas.

Dviejų šeimų taip pat naujos parapijos rajone.

Cleveland Hts., netoli Taylor Rd., 3 mieg. gražus, su dideliu sklypu plytų namas. Pigus, mažas įmokėjimas.

Norintieji pirkti ar parduoti prašomi paskambinti: IV 1-6561 arba MU 1-2154 EAST SHORE REALTOR Juozas Mikonis — Realtor 780 East 185 St.

NEW YORK

550 metų Žalgirio mūšio sukakties minėjimas lapkričio 4 dieną davė progą New Yorko lietuviams ir lenkams iš praeities pasisemti stiprybės. 70 susirinkusiųjų klausėsi Konstantino Jurgėlos ir Oscar Halecki pašnekesių istorinėmis temomis, girdėjo abiejų tautų politinių aspiracijų užuominų ir plojimais nedviprasmiškai užgyrė lietuvių lenkų kolaboraciją, kurią simbolizuoja "Žalgirio dvasia".

Be minėtų istorikų iš prezidiumo prabilo ir du Laisvosios Europos Komiteto nariai: Stefan Korbonski ir Vaclovas Sidzikauskas. Lenkas ragino galutinai palikti vokiečius prie Oder-Neisse sienos, o lietuvis siūlė abipusį bendradarbiavimą.

Minėtiną rengė Lenkų Menų ir Mokslių Institutas ir Lietuvių Tyrimų Institutas. L. S.

WATERBURY

Balfo sukakties minėjimas

Lapkričio 12 d. Balfo skyriaus valdyba Waterburyje, Conn. ruošia Balfo veiklos 15-kos metų paminėjimą. Paminėjimas įvyks 48 Green St., Lietuvių klubo salėje. Pradžią 4 val. po pietų. Programoje bus: apžvalga iš Balfo veiklos, minėtinė dalis, lietuviškių valgių vakarieė, veiks bufetas, muzika, šokiai ir kiti įvairumai.

Balfo skyriaus valdyba kviečia Waterburio ir jo apylinkių lietuvišką visuomenę paminėjime skaitlingai dalyvauti.

EAGLE STAMPS

REIŠKIA DAR DIDESNĮ SUTAUPYMĄ

the MAY co's

NOW 3

BASEMENT stores

DOWNTOWN - PUBLIC SQUARE

CEDAR CENTER - RIDGE AND RIDGEWOOD DRIVE

KIENO KOSTIUMAI?

Mes negalime sakyti... Bet mes galime pasakyti, kad jie yra iš GARSIAUS GAMINTOJO!

39.90

VYRŲ VILNONIAI KOSTIUMAI

Gamintojo paskutinė siunta! Dažniausiai aukštesnė kaina! Pasirinkimas iš Hard Worsted Crease Retaining medžiagų!

DYDŽIAI:

Trumpų — 38-44
Reguliarių — 36-46
Aukštų — 37-48

Plačių
Ekstra plačių } 38-46
Trumpų ir plačių }

Gaila! paštu ir telefonu užsakymai nepildomi!

BASEMENT MEN'S CLOTHING DEPARTMENT... THE MAY COMPANY, ALL 3 STORES

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave., N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday, 7:05-7:30 P. M.

AUTOMOBILISTŲ DĖMESIUI!

1304 East 9 Str., prie pat

St. Clair, telef. TO 1-1673 atidarytas naujas, erdvus, lietuviškas garažas

Quik Auto Service, Inc.

TAISOME VIETINIŲ IR UŽSIENINIŲ AUTOMOBILIUS

Taisoma moderniausiomis priemonėmis stabdžiai ir visi stabdymo mechanizmai, išmetimo vamzdžiai ir duslintuvai - "mufflers", motorų reguliavimas - "tune-up" ir analizavimas, važtų šlifavimas, radijo ir visų elektros įrengimų taisymas.

Darbas atliekamas greitai, sąžiningai ir žemomis kainomis PRANO GRIGONIO priežiūroje.

Atidaryta kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 129

1960 m. lapkričio 9 d.

KAS IR KUR?

• V. Sidzikauskas, Pavergtų Europos Tautų Seimo pirm., lapkričio 7 d. kalbėjo Tarptautinės Buvusių Politinių Kalinių organizacijos rengiamam nežinomo politinio kalinio prisiminime. Minėjimas įvyko Baltijos Laisvės Namuose, New Yorke.

• **Lietuvių Respublikonų Lyga New Yorke** lapkr. 3 d. buvo pakvietusi kalbėti žinomą respublikonų partijos veikėją J. Richardson. Susirinkimą atidarė lygos pirm. V. Barčiauskas į prezidiumą pakviesdamas Vytautą Abraitį — pirminku ir Ligiją Bieliukiene sekretore.

Po Richardsono pranešimo buvo parodyta prieškomunistinė filmas. Nors tai vyko darbo dieną ir New Yorko miesto centre, Carnegie Endowment salėje, toli nuo lietuvių gyvenamųjų rajonų, bet žmonių nemažai atsilankė.

• **Nijolė Verutė Tamošaitė**, šiais metais baigė Boston College, gaudama B. S. laipsnį. Būdama pavyzdinga studentė per visus aštuonius semestrus, ji taip pat užsitarnavo "Magna Cum Laude". Gimusi Lietuvoje, židikų miestelyje, 1938 metais rugpjūčio mėn. 13 dieną, dar labai jaunutė būdama, apledo savo gimtinę pasitraukdama su tėveliais į Vakarus. Karo audrom nūrimus Nijolės visa šeima išemigravo į Ameriką ir apsigyveno Brocktone. Nuo 1953 iki 1956 metų lankė Brocktono aukštesniąją mokyklą, kur aktyviai reiškėsi mokyklos gyvenime dirbdama laikraščio redakcijoje, dainuodama chore ir veikdama mokinių valdyboje. Taip pat jos rašinys "National Essay" konkursui buvo aukšta įvertintas. Siekdama aukštojo mokslo kolegijoje, Nijolė nepasitenkino vien tik gerais pažymiais ir daug laiko skyrė studentiškam veikimui. Ji taip pat priklausė "B. C. Glee Club" ir "Sodality".

• **Jurgis Memėnas**, netikėtai miręs Cicero, Ill., buvo nuoširdus Dirvos platintojas. Jo šeimai ir artimiesiems reiškiamė gilia užuojautą.

• Mus pasiekė antras šių metų Lituanus žurnalo padidintas numeris, pilnas straipsnių, iliustracijų, apžvalgų ir įvairios literatūros ištraukų. Leidinys skirtas Lietuvos okupacijos dvidešimtmečiui prisiminti.

Rašo: D. Krivickas — "Soviet Efforts to Justify Baltic Annexation"; S. Žymantas — "Twenty Years of Resistance"; J. Slavėnas — "Deportations"; T. Paukštelis — "Freedom of Religion" — Soviet Style"; T. Remeikis — "Acquiescence of the 'Thaw' Period"; V. Rimkevičius — "The Students"; V. Trumpa — "The Work of Lithuanian Historians"; A. Staknys — "The Official Line and Creative Ideas"; V. K. Jonynas — "Art in Occupied Lithuania"; J. Gimbutas — "Developments in Architecture"; M. Brakas — "The Question of Baltic States in International Law".

Viršelį puošia V. K. Jonynas, o talpinamos iliustracijos — okupuotos Lietuvos dailininkų darbai.

• **Kun. A. Sušinskas** buvęs Pittsburghe šv. Petro parapijoje vikaru, paskirtas šv. Izidoriaus lietuvių parapijos klebonu.

Lietuvoje...

V. LIETUVAITYTĖS SUKAKTIS

Paskutinę spalio savaitę Klaipėdos dramos teatre buvo paminėta Vandos Lietuvaitytės, dramos aktorės, 50 metų amžiaus ir 25 metų scenos darbo sukaktis.

JUNGIA ŠVENTĄJĄ SU NEVĖŽIU

Tarp Kavarsko ir Anykščių kasa kanalą iš Šventosios į Nevėžį. Tikslas — papildyti dalimi Šventosios vandenų Nevėžio upę, kad ties Panevėžiu ir Kėdainiais būtų sraunesnis. Vanduo bus reikalingas Panevėžio ir Kėdainių įmonėms. Kanalą žada baigti 1962 metais.

BOSTON

Šiuo metu Bostono Universitetą lanko 63 lietuviai. Iš jų 21 baigė 1964 metais, 19 studentų 1963 metais, 12 studentų 1962 metais, ir 11 ateinantį pavasarį.

Lapkričio 19 d., šeštadienį, 8 val. vak. Bostono Piliiečių Klubo Auditorijoje, šv. Petro parapijos choras rengia šokių vakarą. Bus turtinga loterija, jaunimo dainos ir žaidimai. Šokiams gros geras orkestras.

Laisvės Varpo radijo programos koncertas įvyks lapkričio 13 d., South Bostono gimnazijos patalpose, Thomas Park.

Prudencijos Bičkienės koncertas, turėjęs įvykti gruodžio 2 d., dėl susidariusių aplinkybių atidėtas iki pavasario.

Regina ir Pranas Gaigalai su dukra Gražina nuosavuose namuose Chicagoje.

P. Petručio nuotrauka

VĖL DVI VIEŠNIOS IŠ LIETUVOS

Aš esu nepaprastai dėkingas viceprezidentui Nixonui, — pareiškė Pranas Gaigalas, atvykęs iš Lietuvos žmonai ir dukrai.

Pasirodo, kad dėkingumą reiškiančiam tikrai sekėsi ir viceprezidentas R. Nixonas vertas širdingos padėkos. 1959 m. viceprezidentui R. Nixonui vykstant į Maskvą, Pr. Gaigalas laišku paprašė užtarimo. Paprašė, kad paspaustų Chruščiovą išleisti jo žmoną ir dukrą į J.A.V. Apie pokalbį su Chruščiovu viceprezidentas Praną Gaigalą painformavo asmeniškai išsamiai laišku. Jau vien šis laiškas Pr. Gaigalui buvo nemaža pagunda ir viltis.

Laukta, palyginant, neilgai. Kiti laukia žymiai ilgiau, žinia apie atvykstančias, Chicagą pasiekė prieš dvi savaites. Tai buvo telegrama iš pačios Maskvos. Siuntė JAV pasiuntinybė. Dvi savaitės bematant prabėgo. Ką reiškia tos dvi savaitės prieš keliolika laukytų metų! Vieni juokai! Ypač, kad belaukiant atsirado įvairių reikalų bei reikaliukų, kuriuos skubiausiai prisėjo sutvarkyti.

Stambus ir svarbus reikalas buvo nuosava pastogė. Nupirko naujus namus. Pripirko ir įvairių, vienas gyvenant nereikalingų, bet šeimai būtinų namų apyvokos rakandų. Besirūpinant ir besitvarkant atėjo ir laukiamą diena.

Transatlantinis lėktuvas su laukiamomis viešnėmis

vėlavosi. Bemaž visą naktį teko P. Gaigalui su bičiuliais pralaukti Chicagos Midway aerodrome. Ir nesulaukė. Atvykusias apnakvodino New Yorke. Iš ryto teko skubėti į tolimąjį O'Hare aerodromą. Čia, po ilgo nesimatymo ir įtempto laukimo, susitiktą.

Tuo pačiu lėktuvu atskrido viena latvė ir rokiškietė Ona Čibirienė. Pastaroji, trumpai pabuvus, kitu lėktuvu išskrido pas savo laukiantį vyrą į Dayton, Ohio.

Gaigalų šeima dabar gyvena 6954 So. Bell Avenue, Chicagoje. Atvykėlės tebėra pilnos kelionės išpūdžių. Čionai joms viskas nauja ir neįprasta. Tačiau pripras ir susigyvens.

Dukra Gražina atsivežė puikius tautinius drabužius ir gražių gintaro išdirbinių. Sako, kad tautiniai drabužiai ne taip jau lengvai gaunami. Krautuvėse jie bematant pradingsta ir kiti panašūs išdirbiniai netiesioginiai virto eksportine preke.

Gražina Gaigalaitė slidinėja Kauno ažuolyne, tėvelio aprūpinta amerikoniška apranga.

Gražina šiemet baigė Salomėjos Neries vardo vidurinę mokyklą. Tai yra buvusi III-ji gimnazija. Baigusi mokyklą laikė egzaminus ir buvo priimta į Kauno Medicinos Institutą. Mokslas šiemet ištisus mėnesius vėliau prasidėjo. Mat, visi studentai, prieš pradėdami mokslo metus, turėjo kolchozuose atlikti darbo prievolę. Teko ir Gražinai paprakaituoti viename Suvalkijos kolchoze. Staiga atėjęs pranešimas vykti į JAV, privertė nutraukti tik ką pradėtas studijas. Pramokusi anklų kalbos, tikisi ir Chicagoje studijuoti. Jei bus įmanoma, norėtų ir čia pasirinkti mediciną.

Kažin, kiek jau yra prastaroju laiku į Chicagą atvykusių iš Lietuvos? Regis, kad turėtų būti virš dvidešimties.

Chicagoje lietuviškų organizacijų netrūksta. Gal jų

net ir per daug yra. Juokaujama, kad, ko gero, gal steigšis ir okupuotos Lietuvos lietuvių draugija. Ne. Taip nebus. Juokai juokais ir lieka. Atvykęs jungiasi bendron lietuviškon šeimon. Atvykęs iš Lietuvos jaunimas stoja į mūsų organizacijas ir noriai sportuoja, šoka tautinius šokius ir artiškai bendrauja su kitais. Va, kad ir vasarą atvykęs Rimantas Vaičaitis. Šiandien jis jau sporto klubo Neries valdyboje.

Kai kas porina, kad atvykusieji nepritampa, kad jie keistoki ir nesuprantami. Galbūt? Tik tuo nereiktų per daug stebėtis, nuogastauti ir daryti toli siekiančias ir dažnai iš ribų išeinančias išvadas. Geriau pažinkime juos ir supraskime jų buvusias ir esamas nuotaikas.

P. Ptr.

Kauno Salomėjos Neries vidurinės mokyklos abiturientai mokyklos baigimo iškilnėse, Mergaičių rankose laikomos gėlės yra skirtos mokytojams. Ta proga abiturientams pirmaklasiai mokiniai prisegė tautinių raštų juosteles. Pirmoje eilėje ketvirta iš kairės Gražina Gaigalaitė. Nuotrauka daryta šių metų birželio mėnesio 22 d.

450 NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJUS

Baigdami Dirvos 45-tus sukaktuvinius metus vykdome 450 naujų skaitytojų vajų. Tai už kiekvieną Dirvos leidimo metus po 10 naujų skaitytojų.

Vajus vykdomas iki 1961 m. balandžio 1 d. Per tą laiką visi nauji skaitytojai Dirvą metams gauna už \$8.00, pusmečiui už \$5.00. Taigi vienu doleriu pigiau.

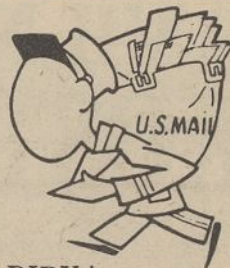
Apie vajuos eigą žinias skelbsime kiekvieną savaitę. O kad vajus tikrai sektųsi, kviečiame į talką įsijungti užprenumeruojant Dirvą artimiesiems ar kaimynams, raginant juos pačius užsiprenumeruoti ar atsiunčiant galimų Dirvos skaitytojų adresus.

Ypač Dirvos prenumerata yra gera šventinė dovana jūsų artimiesiems, gyvenantiems JAV ar kituose kraštuose. Atsiminkit juos ir padarykit didelį džiaugsmą. Jiems užsakant Dirvą, ar tai jie gyventų Vokietijoje, Australijoje ar Pietų Amerikos kraštuose, kauna ta pati, kaip ir JAV gyvenantiems.

Mes pilnai tikime, kad Jums talkininkaujant, vajų sėkmingai pravesim ir Dirvos tolimesnį leidimą labai sustiprinsime. Vajų vykdant naudokitės čia spausdinama užsakymo atkarpa.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐
Už metus — \$8.00 ☐
Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Mielam skautų rėmėjui

DR. BRUNONUI KALVAIČIUI

mirus, RAMŪNUI KALVAIČIUI ir jo tetai ELENAI, nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Bostono "Senujų Lapinų" Vyčių Būrelis

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.